

Utjecaj računovodstvenih politika na poslovni rezultat

Štefičar, Šejla

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:173411>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-25**

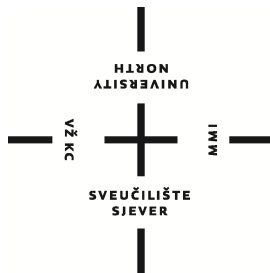


Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)



SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN



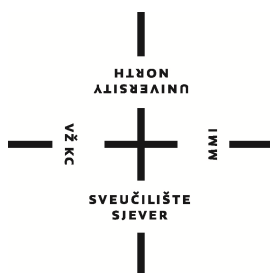
DIPLOMSKI RAD br. 164/PE/2017

UTJECAJ RAČUNOVODSTVENIH
POLITIKA NA POSLOVNI REZULTAT

Šejla Štefičar

Varaždin, ožujak 2017.

SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN
Studij Poslovne ekonomije



DIPLOMSKI RAD br. 164/PE/2017

UTJECAJ RAČUNOVODSTVENIH
POLITIKA NA POSLOVNI REZULTAT

Student:

Šejla Štefičar, 0307/336D

Mentor:

izv. prof. dr. sc. Ante Rončević

Varaždin, ožujak 2017.

Prijava diplomskog rada

studenata IV. semestra diplomskog studija
Poslovna ekonomija

IME I PREZIME STUDENTA ŠEJLA ŠTEFIČAR

MATIČNI BROJ 0307/336D

NASLOV RADA UTJECAJ RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA NA POSLOVNI REZULTAT

NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU THE IMPACT OF ACCOUNTING POLICY ON BUSINESS RESULT

KOLEGIJ Računovodstvo i financije

MENTOR izv. prof. dr. sc. Ante Rončević

ČLANOVI POVJERENSTVA

1. izv. prof. dr. sc. Goran Kozina, predsjednik
2. izv. prof. dr. sc. Anica Hunjet, član
3. izv. prof. dr. sc. Ante Rončević, mentor
4. doc. dr. sc. Darijo Čerepinko, zamjenski član

Zadatak diplomskog rada

BROJ 164/PE/2017

OPIS

Cilj ovog diplomskog rada je definirati i prikazati značaj i ulogu računovodstvenih politika u poslovanju, budući da o njihovoj primjeni ovisi prikaz financijskog stanja i uspješnosti poduzeća. Svaki poslovni subjekt primjenjuje i objavljuje svoje računovodstvene politike uz uvjet da su u skladu s određenim propisima, najčešće nacionalnim i Međunarodnim računovodstvenim standardima.

U ovom diplomskom radu zadatak je:

1. objasniti kako računovodstveni standardi određuju računovodstvene politike,
2. prikazati utjecaj različitih računovodstvenih politika na poslovni rezultat na području dugotrajne imovine i amortizacije, zaliha, rezerviranja te priznavanja prihoda i otpisa potraživanja (najznačajnija područja primjene računovodstvenih politika),
3. kroz primjere je potrebno usporediti kako računovodstvene politike utječu na poslovni rezultat u kratkom roku, a kako u dugom roku,
4. u zaključku izložiti preporuke glede donošenja i primjene računovodstvenih politika.

U VARAŽDINU, DANA

09.03.2014.

DIR 01 PE



[Handwritten signature]

SAŽETAK

Računovodstvene politike su posebna načela osnove, pravila i postupci koje poduzeće usvaja za sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja. Ne postoji jedinstvena lista usvojenih računovodstvenih politika, već je na menadžmentu da odabere one za koje smatra da najbolje odgovaraju za ispunjenje postavljenih ciljeva poduzeća. Cilj rada je prikazati utjecaj računovodstvenih politika na poslovni rezultat poduzeća. Područja na kojima računovodstvene politike imaju najznačajniji utjecaj na poslovni rezultat su dugotrajna imovina i amortizacija, zalihe, rezerviranja te priznavanje prihoda i otpis potraživanja. Kroz primjere je dokazano da računovodstvene politike utječu na poslovni rezultat u kratkom roku, dok dugoročno nemaju utjecaja na poslovni rezultat.

Ključne riječi: računovodstvene politike, poslovni rezultat

SUMMARY

Accounting policies are specific principles, bases, rules and procedures adopted by the company for the preparation and presentation of financial statements. There is no unique list of adopted accounting policies, but it is on the management to choose the ones that are the best for reaching company goals. The aim is to show the impact of accounting policy on the business results of companies. The areas where accounting policies have the most significant impact on the business result are fixed assets and amortization, supplies, provisions and revenue recognition and write-off of receivables. Through examples is proven that accounting policies have impact on business results in short term, while in long term do not have.

Keywords: accounting policies, business results

POPIS KORIŠTENIH KRATICA

GAAP	<i>engl. Generally Accepted Accounting Principles</i>
HSFI	Hrvatski standardi financijskog izvještavanja
IAS	<i>engl. International Accounting Standards</i>
IASB	<i>engl. International Accounting Standards Board</i>
IFRIC	<i>engl. International Financial Reporting Interpretations Committee</i>
IFRS	<i>engl. International Financial Reporting Standards</i>
MRS	Međunarodni računovodstveni standardi
MSFI	Međunarodni standardi financijskog izvještavanja
RDG	Račun dobiti i gubitka
ŽCZŽ d.o.o.	Županijske ceste Zagrebačke županije d.o.o.

SADRŽAJ

1.	UVOD	1
1.1.	PREDMET I CILJ RADA	1
1.2.	STRUKTURA RADA	1
1.3.	METODE RADA.....	2
2.	DEFINICIJA I ULOGA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA	3
2.1.	DEFINICIJA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA	5
2.1.1.	Odnos računovodstvenih politika i poslovne politike	8
2.2.	RAČUNOVODSTVENA NAČELA	9
2.3.	ZAKONSKA REGULATIVA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA	12
2.3.1.	Međunarodni računovodstveni standardi	13
2.3.2.	Hrvatski standardi financijskog izvještavanja.....	16
2.3.3.	Međunarodni standardi financijskog izvještavanja i Hrvatski standardi financijskog izvještavanja o računovodstvenim politikama	17
3.	UTJECAJ RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA NA POSLOVNI REZULTAT	20
3.1.	PODRUČJE DUGOTRAJNE IMOVINE I AMORTIZACIJE	21
3.2.	PODRUČJE ZALIHA.....	28
3.3.	PODRUČJE REZERVIRANJA.....	38
3.4.	PODRUČJE PRIZNAVANJA PRIHODA I OTPISA POTRAŽIVANJA	41
4.	UTJECAJ RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA NA POSLOVNI REZULTAT ŽUPANIJSKIH CESTA ZAGREBAČKE ŽUPANIJE d.o.o.	46
4.1.	OPĆI PODACI O DRUŠTVU	46
4.2.	RAČUNOVODSTVE POLITIKE DRUŠTVA	48
4.3.	NEPRAVILNOSTI RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA	54
5.	ZAKLJUČAK	58
6.	LITERATURA.....	59
7.	POPIS SLIKA I TABLICA	60

1. UVOD

1.1. PREDMET I CILJ RADA

Računovodstvene politike dio su poslovne politike poduzeća, a definirane su kao posebna načela koja usvaja poslovni subjekt u sastavljanju i prezentiranju financijskih izvještaja. Specifičnost računovodstvenih politika je da svaki poslovni subjekt primjenjuje i objavljuje svoje računovodstvene politike uz uvjet da su u skladu s određenim propisima, najčešće Međunarodnim računovodstvenim standardima. Poduzeću je ostavljena poprilična sloboda oko odabira računovodstvenih politika, ali to je i razlog zašto ih je potrebno objaviti u bilješkama i uz to dodatno obrazložiti. Računovodstvenim politikama može se izravno utjecati na visinu troškova pojedinog obračunskog razdoblja, a posljedično i na poslovni rezultat (visinu dobiti/gubitka). Cilj rada je prikazati i usporediti kako odabir određenih računovodstvenih politika utječe na poslovni rezultat poduzeća u kratkom i dugom roku, odnosno kako odabir određenih računovodstvenih politika utječe na kvalitetu financijskih izvještaja.

1.2. STRUKTURA RADA

Rad je podijeljen na pet dijela. Prvi dio rada je uvod u kojem se opisuje tema i struktura diplomskog rada.

U drugom dijelu rada definiran je pojam i značaj računovodstvenih politika u računovodstvenom procesu. Kao što je već spomenuto, računovodstvene politike dio su poslovne politike poduzeća te je i toj tematici posvećen dio rada. U radu su predstavljena računovodstvena načela te zakonska regulativa računovodstvenih politika. Izvor i okvir računovodstvenih politika u Republici Hrvatskoj definiran je Zakonom o računovodstvu. Zakonom se obvezuje poduzetnike da se pri odabiru računovodstvenih politika pridržavaju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja (HSFI) i Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (MSFI).

U trećem dijelu detaljno je obrađen utjecaj računovodstvenih politika na području dugotrajne imovine i amortizacije, na području zaliha, na području rezerviranja te na području priznavanja prihoda i otpisa potraživanja. Ta područja slove kao najznačajnija područja primjene računovodstvenih politika. Koliki je utjecaj na pojedinom području prikazano je kroz kratke primjere.

U četvrtom dijelu rada primjer iz prakse. Kako odabir računovodstvenih politika utječe na poslovni rezultat prikazano je na primjeru Županijskih cesta Zagrebačke županije d.o.o. sa sjedištem u Donjoj Zelini. Spomenuto društvo odabrano je jer je Državni ured za reviziju obavio financijsku reviziju njihovih financijskih izvještaja i poslovanja za 2010. godinu i utvrdio određene nepravilnosti i propuste, između ostalog neusklađenost računovodstvenih politika sa Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja.

Peti dio rada je zaključak i na samom kraju nalazi se popis korištene literature te popis tablica i slika.

1.3. METODE RADA

Za potrebe ovog diplomskog rada, istraživanje se temeljilo na dostupnim primarnim i sekundarnim izvorima informacija. Teorijski dio rada temelji se na prikupljanju i analiziranju stručne i znanstvene literature. Najviše su korištene knjige koje prate problematiku računovodstvenih politika. No korišteni su i Zakon o računovodstvu, Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI) i Hrvatski standardi financijskog izvještavanja (HSFI). Primjer se temelji na godišnjim financijskim izvještajima Županijskih cesta Zagrebačke županije d.o.o. koji su javno objavljeni i dostupni na web stranici Registra godišnjih financijskih izvješća. Korišten je i Izvještaj o obavljenoj reviziji za navedeno poduzeće koje je objavio Državni ured za reviziju.

2. DEFINICIJA I ULOGA RAČUNOVODSTEVNIH POLITIKA

Kako bi se bolje shvatila definicija računovodstvenih politika, potrebno je ukratko definirati računovodstvo i politiku – dva pojma koji su sastavni dio sintagme računovodstvene politike.

Miko i Kukec navode kako se računovodstvo naziva „jezikom poslovanja“, a temelji se na sustavu načela, standarda, politika i propisa koji doprinose razumijevanju ekonomskih aktivnosti različitim korisnicima. Iako je uvriježeno mišljenje da je računovodstvo usko područje kojim se bave samo profesionalni računovođe, većina ljudi svakodnevno dolazi u doticaj s računovodstvom u nekoj formi, bilo da brinu o budžetu kućanstva, bilo da upravljaju međunarodnom korporacijom.¹

Robert i Walter Meigs definiraju računovodstvo kao „umjetnost interpretacije, mjerenja i povezivanja rezultata ekonomskih aktivnosti.“²

Katarina Žager definira računovodstvo kao „najznačajniji dio ukupnog informacijskog sustava“³ i smatra kako većina informacija potrebnih u procesu odlučivanja nastaje upravo u računovodstvu zbog čega za računovodstvo možemo reći da je uslužna funkcija funkciji upravljanja.

Svrha računovodstva je pružanje informacija donositeljima odluka kako bi mogli donijeti pravovremene poslovne odluke i kvalitetno upravljati poduzećem. Slika 1. prikazuje transformaciju podataka u računovodstvenu informaciju kroz proces obrade, odnosno računovodstvo.

Priprema financijskih izvještaja i objavljivanje računovodstvenih informacija uobičajene su aktivnosti poduzeća. Financijskim izvještajima daje se slika financijskog položaja, uspješnosti poslovanja i novčanog tijeka. Temeljni financijski izvještaji (bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom tijeku, izvještaj o promjeni glavnice te bilješke) moraju dati brze, istinite, pouzdane i nepristrane informacije o poslovanju poduzeća.

¹ Miko, Kukec, 2008., str. 3

² Meigs, Meigs, 1999., str. 4

³ Žager, 2008., str. 44

Cilj je računovodstva kao informacijskog sustava pružiti korisnicima kvalitetne informacije o stanju i kretanju imovine, kapitala i obveza, prihoda i rashoda te u konačnici o poslovnom rezultatu.⁴



Slika 1. Transformacija podataka u računovodstvene informacije

Riječ politika potječe iz starogrčke riječi *polis* što znači grad/država i označava način upravljanja gradom ili državom. Primarno se riječ politika vezala isključivo uz državničke poslove, no danas ona poprima značenje metoda i postupaka kojima se provode neke aktivnosti. Politika označava plan, smjer, način izvršavanja određenih radnji ili upravljanja nekim aktivnostima.⁵

Politika u ekonomskog smislu predstavlja osnovu za odlučivanje, odnosno stavove o ključnim pitanjima poslovanja i razvoja. „Poslovna politika obuhvaća determinirane konkretne ciljeve za određeno vrijeme, to jest instrumente, načela, sredstva, akcije i pripadajuće potencijale i resurse za ostvarivanje poslovnih ciljeva kojima bi se osigurao rast i razvoj.“⁶ Glavne komponente poslovne politike poduzeća su svrha postojanja i ciljevi. Svrhu postojanja definiraju osnivači u samim počecima, no ona se može mijenjati kako se poduzeće razvija. Ciljevi poduzeća predstavljaju buduća željena stanja i oni moraju biti jasni, kvantitativni te vremenski precizno određeni. Poslovna politika poduzeća je dinamičan i kompleksan sustav koji povezuje elemente kao što su aktivnosti, mjerila i načela kako bi se postigli konkretni ciljevi.

⁴ Miko, Kuček, 2008., str. 3-4

⁵ Žager, 2008., str. 102

⁶ Zelenika, 2008., str. 83

2.1. DEFINICIJA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Nakon što su definirani pojmovi računovodstva i politike, lakše će se shvatiti pojam i definicija računovodstvenih politika.

„Računovodstvene politike obuhvaćaju načela, osnove, konvencije, pravila i postupke koje je menadžment usvojio prilikom sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja.“⁷ Cilj utvrđivanja računovodstvenih politika je objektivno i fer prezentiranje imovine, obveza, prihoda, rashoda i kapitala.

U načelu se izvode iz politika poduzeća te se prilagođavaju ciljevima poduzeća. Kad poduzeće sastavlja financijske izvještaje mora se držati određenih zakonskih propisa, a odabirom računovodstvenih politika utječe na iskaz financijskog položaja, financijsku uspješnost i novčane tijekove. Područje primjene računovodstvenih politika je vrlo široko, a na menadžmentu je da odabere onu politiku koja najbolje odgovara za vjerno predočavanje rezultata poslovanja i financijski položaj poduzeća. U pripremi odluke o usvajanju računovodstvenih politika trebali bi sudjelovati menadžeri na svim razinama, dok konačnu odluku o izboru donosi uprava poduzeća. Ovisno o odabiru računovodstvene politike pojavljuju se različiti učinci prikazivanja imovine, kapitala, obveza, prihoda i rashoda te u konačnici ostvarenog rezultata poslovanja. Jednom prihvaćene računovodstvene politike moraju se dosljedno primjenjivati kako bi izvještaji bili usporedivi.⁸

Bez računovodstvenih politika se ne smiju sastavljati financijska izvješća jer tada nedostaje važna podloga za priznavanje pojedinih pozicija imovine, obveza, kapitala, prihoda i rashoda. Donositelji računovodstvenih politika moraju voditi brigu o tome da njihova interpretacija poslovnih događaja i transakcija bude neutralna, nepristrana, da osigurava pravodobnost, usporedivost i potpunost uređenih informacija. Računovođe ne donose računovodstvene politike, ali ih primjenjuju i svojim postupcima mogu utjecati na financijski rezultat. Etička obveza računovođe je da inicira donošenje računovodstvenih politika i izmjene istih kada su potrebne.⁹

⁷ Miko, Kukec, 2008., str. 11

⁸ Miko, Kukec, 2008., str. 11

⁹ Habek, 2002., str. 17-22

Belak navodi da poduzeće računovodstvenim politikama uređuje sve ono što nije dovoljno jasno precizirano MRS-ovima ili Zakonom o računovodstvu. Postoji mnoštvo različitih računovodstvenih politika, a poduzeća biraju one za koje smatraju da su najbolje za fer prikazivanje financijskog položaja i poslovnog rezultata.¹⁰

Pojam računovodstvenih politika (*engl. accounting policies*) pojavio se pedesetih godina u Sjedinjenim Američkim Državama. U Hrvatskoj se pojam računovodstvenih politika uglavnom veže uz pojam i primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS-ova), Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (MSFI-ja) i Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja (HSFI-ja). MRS-ovi se u Hrvatskoj upotrebljavaju od 1993. godine, a prije toga problematika računovodstvenih politika pojavljivala se pod nazivom politika bilanciranja, bilančna politika ili politika procjene. „Sam pojam bilanciranja na različitim stupnjevima razvoja računovodstvene teorije i prakse različito se poima. Prema klasičnom stajalištu bilanciranje je postupak zaključivanja konta glavne knjige i sastavljanja bilance ... dok s druge strane, prema suvremenom pitanju, bilanciranje se ne usredotočuje samo na problematiku iskazivanja, već i na problematiku vrednovanja pozicija imovine, obveza kapitala, prihoda, rashoda i utvrđivanja periodičnog rezultata poslovanja.“¹¹

Svrha računovodstvenih politika je:

- „pružiti osnovu za izradu financijskih izvještaja koji osiguravaju informacije o financijskom položaju, uspješnosti poslovanja i promjeni financijskog položaja
- osigurati primjenu svakog zahtjeva iz primijenjenog MSFI-ja i MRS-a
- odabrana računovodstvena politika mora omogućiti izradu temeljnih financijskih izvještaja na temelju obilježja iz općeprihvaćenih načela.“¹²

¹⁰ Belak, 2002., str. 35

¹¹ Žager, 2008., str. 102-103

¹² Mijoč, str. 2

Značajke računovodstvenih politika su:

- „izbor uz punu odgovornost obavlja menadžment poduzeća na prijedlog računovodstvenih stručnjaka
- temeljni računovodstveni izvještaji moraju se zasnivati na izabranim računovodstvenim politikama
- računovodstvene politike moraju se objavljivati
- ne smiju se mijenjati iz razdoblja u razdoblje, osim pri izmjeni zakonskih propisa, nacionalnih ili međunarodnih standarda te ukoliko bi promjena značajnije djelovala na poboljšanje kvalitete financijskih izvještaja
- primjena je obvezujuća i za ostale politike pojedinih funkcija poduzeća.“¹³

Utjecaj računovodstvenih politika na izgled financijskih izvještaja ovisi o udjelu određene pozicije u ukupnoj strukturi imovine, obveza, prihoda ili rashoda, osnovnim obilježjima odabrane metode i promatranom vremenskom razdoblju. Primjenom računovodstvenih pretpostavki i računovodstvenih politika osigurava se da su informacije u financijskim izvještajima relevantne za donošenje poslovnih odluka i pouzdane, odnosno da vjerno predočuju poslovanje poduzeća, održavaju ekonomsku bit poslovnih događaja i transakcija, da su neutralne i nepristrane.¹⁴

Za ilustraciju značaja računovodstvenih politika navodi se sljedeći primjer:

5.1.2017. nabavljeno je 50 kg materijala po 10 kn

14.1.2017. nabavljeno je 50 kg materijala po 9 kn

Pretpostavka je da se 15.1. utrošilo 50 kg materijala u proizvodnji. Pitanje koje se u toj situaciji pojavljuje je po kojoj cijeni vrednovati taj utrošak. Po 9 kn ili 10 kn? Ili možda uzeti prosječnu cijenu? Na menadžmentu je da odabere između dopuštenih računovodstvenih postupaka, a pri tome mora voditi računa o troškovima koji nastaju pri određenoj metodi, kako će to utjecati na bilancu, na račun dobiti i gubitka i u konačnici na financijski rezultat.¹⁵

¹³ Mijoč, str. 4

¹⁴ Ramljak, 2011.

¹⁵ Žager, 2008., str. 103

2.1.1. Odnos računovodstvenih politika i poslovne politike

U teoriji ne postoji jednoznačan stav o procesu upravljanja i poslovnoj politici, neki teoretičari ta dva pojma poistovjećuju, dok drugi smatraju da postoje prevelike razlike između ta dva pojma. No najčešće se smatra da je poslovna politika dio procesa upravljanja. Upravljanje je moguće na tri razine: strateškoj (najviša razina), taktičkoj (srednja razina) i operativnoj (najniža razina). Neovisno o razini upravljanja, za svaki proces upravljanja su potrebne informacije. Te informacije većinom nastaju u računovodstvu, što je i razlog zašto se računovodstvo smatra servisom, odnosno uslužnom funkcijom u procesu upravljanja. Možemo računovodstvo usporediti sa strojem koji kao ulaz dobije sirovinu (financijske transakcije i podatke), a u konačnici daje proizvod za upotrebu (informacija potrebna za donošenje odluka i upravljanje). Svaka informacija koju menadžeri koriste da bi donijeli odluke mora biti objektivna i realna, a u tome važnu ulogu imaju računovodstvene politike, kojima se može svjesno utjecati na određene vrijednosti pozicija financijskog izvještaja. Odabir određenih računovodstvenih politika, i njihovih metoda, kratkoročno utječe na poslovni rezultat, odnosno financijski položaj i uspješnost poslovanja. Računovodstvena politika je podskup poslovne politike i njezini ciljevi moraju biti usklađeni sa ciljevima poslovne politike. Odnos računovodstvenih politika, poslovne politike i upravljanja prikazuje Slika 2.¹⁶



Slika 2. Odnos računovodstvenih politika, poslovne politike i upravljanja

¹⁶ Žager, 2008., str. 104-106

Katarina Žager navodi primjer kako bi se lakše shvatio odnos računovodstvenih politika i poslovne politike. Poduzeće kao cilj poslovne politike ima zadano: prikazati što manju dobit u početnim obračunskim razdobljima. Cilj će ostvariti na način da se kao instrument odabere računovodstvena politika koja će u početnim obračunskim razdobljima prikazati što veće troškove, pa će sukladno tome dobit biti manja. Poduzeće može primjerice primijeniti regresivnu metodu amortizacije.¹⁷

2.2. RAČUNOVODSTVENA NAČELA

Prilikom izbora računovodstvenih politika polazi se od računovodstvenih načela, računovodstvenih standarda i zakonskih propisa. Računovodstvena načela određuju osnovne karakteristike računovodstva i polazište su za razradu računovodstvenih standarda i računovodstvenih politika s ciljem da financijski izvještaji prikazuju istinit i fer iskaz imovinskog stanja i poslovni rezultat. Postoje, u teoriji i praksi, različite klasifikacije računovodstvenih načela.¹⁸

U svjetskim razmjerima najpoznatiji sustav računovodstvenih načela je GAAP (*engl. Generally Accepted Accounting Principles*), odnosno Sustav općeprihvaćenih računovodstvenih načela koji se sastoji od:

- „općeprihvaćenih koncepata
- općeprihvaćenih načela
- općeprihvaćenih postupaka.“¹⁹

Općeprihvaćeni koncepti predstavljaju određene pretpostavke za interpretaciju financijskih izvještaja. Općeprihvaćena načela pomažu u procjeni, bilježenju i izvještavanju o poslovnim aktivnostima. Općeprihvaćeni postupci pak su vezani za različite metode obrade podataka kako bi se dobile računovodstvene informacije.

¹⁷ Žager, 2008., str. 106

¹⁸ Miko, Kuček, 2008., str. 9

¹⁹ Žager, 2008., str 107

Općeprihvaćeni računovodstveni koncepti su:

- „koncept poslovnog subjekta
- koncept stvarnog kontinuiteta (vremenska neograničenost poslovanja)
- koncept stabilne valute
- koncept određenog obračunskog razdoblja.“²⁰

Koncept poslovnog subjekta označava da je poduzeće samostalna cjelina, neovisna o drugim vlasnicima ili poduzećima, što znači da se u financijske izvještaje uključuju samo one transakcije koje se odnose na poslovanje tog poduzeća, neovisno o osobnim transakcijama vlasnika ili njihovoj osobnoj imovini. Koncept stvarnog kontinuiteta polazi od pretpostavke da će poduzeće nastaviti poslovati i u budućnosti. Na temelju tog koncepta cjelokupna imovina promatra se kao buduća ekonomska korist. Koncept određenog vremena zahtijeva financijsko izvještavanje u određenim vremenskim intervalima/obračunskim razdobljima. Najčešće obračunsko razdoblje je godina dana. Koncept stabilne valute polazi od pretpostavke da se kupovna snaga valute tijekom vremena ne mijenja. Ukoliko bi došlo do promjene vrijednosti novca, pozicije financijskih izvještaja su nerealne i to iskrivljuje sliku o financijskom položaju i uspješnosti poduzeća.

Općeprihvaćena računovodstvena načela:

- „načelo nabavne vrijednosti (troškovno načelo)
- načelo objektivnosti
- načelo realizacije
- načelo sučeljavanja prihoda i rashoda
- načelo materijalnosti
- načelo potpunosti
- načelo konzistentnosti ili dosljednosti
- načelo opreznosti.“²¹

²⁰ Žager, 2008., str. 107

²¹ Žager, 2008., str. 108

Načelo troška nabave zahtijeva da se evidentiranje poslovnih događaja zasniva na nabavnoj vrijednosti. Trošak nabave je stvarni novčani izdatak koji nastaje kad se nabavlja određena imovina. Načelo objektivnosti zahtijeva da financijski izvještaji budu sastavljeni na osnovi objektivnih podataka koji su dokumentirani. Načelo realizacije ili načelo stjecanja prihoda zahtijeva da se prihodi priznaju u trenutku stvarnog nastajanja, a ne u trenutku primitka novca. Načelo sučeljavanja prihoda i rashoda zahtijeva da se te dvije kategorije suprotstave uz uvjet da se odnose na isto obračunsko razdoblje i da su međusobno uvjetovani. Načelo materijalnosti zahtijeva pridržavanje svih pravila koja imaju važnu ulogu u stvaranju realne slike o poduzeću. Načelo potpunosti zahtijeva da financijski izvještaji sadrže sve relevantne informacije potrebne za ocjenu poslovanja poduzeća. Načelo konzistentnosti zahtijeva dosljednu primjenu pravila i postupaka usvojenih za sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja. Načelo opreznosti zahtijeva priznavanje prihoda kada su stvarno nastali, a rashoda onda kada su mogući.²²

Prema MRS-ovima temeljna računovodstvena načela su:

- „načelo nastanka događaja
- načelo neograničenog vremena poslovanja
- načelo kvalitativnih obilježja financijskog izvještaja
- načelo dosljednog predočavanja
- načelo opreznosti
- načelo prevage biti nad formom
- načelo značajnosti
- načelo usporedivosti informacija u financijskim izvještajima.“²³

Načelo nastanka događaja zahtijeva da se poslovni događaj prizna kada je stvarno nastao. Načelo neograničenog vremena poslovanja pretpostavlja da je poduzeće osnovano s ciljem ostvarenja dobitka u neograničenom vremenu. Načelo kvalitativnih obilježja financijskog izvještaja zahtijeva da financijski izvještaji budu razumljivi, pouzdani i usporedivi. Načelo dosljednog predočavanja zahtijeva da se stavke u financijskim izvještajima uvijek predočuju po istim pravilima i kriterijima.

²² Žager, 2008., str. 109-112

²³ Miko, Kukec, 2008., str. 9-10

Načelo opreznosti, kao što je već i kod prošle podjele spomenuto, zahtijeva da se prihodi priznaju kada su sigurni, a rashodi kada su mogući. Načelo prevage biti nad formom zahtijeva da se poslovne promjene predočuju u skladu s njihovom suštinom, a ne samo u zakonskom obliku. Načelo značajnosti zahtijeva da se nevažne poslovne promjene zanemare. Načelo usporedivosti informacija u financijskim izvještajima zahtijeva postojanje usporedivosti informacija sadašnjih i prošlih obračunskih razdoblja.²⁴

2.3. ZAKONSKA REGULATIVA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Izvor i okvir računovodstvenih politika u Republici Hrvatskoj definiran je Zakonom o računovodstvu. Zakonom se obvezuje poduzetnike da se pridržavaju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja i Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja koji jednako tako određuju okvir za definiranje računovodstvenih politika. U nastavku u kratkim crtama objašnjenje istih.

Trenutno je aktualan Zakon o računovodstvu koji je na snazi od 1.1.2017. godine. Zakonom se „uređuje računovodstvo poduzetnika, razvrstavanje poduzetnika i grupa poduzetnika, knjigovodstvene isprave i poslovne knjige, popis imovine i obveza, primjena standarda financijskog izvještavanja i tijelo za donošenje standarda financijskog izvještavanja, godišnji financijski izvještaji i konsolidacija godišnjih financijskih izvještaja, izvještaj o plaćanjima javnom sektoru, revizija godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvješća, sadržaj godišnjeg izvješća, javna objava godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvješća, Registar godišnjih financijskih izvještaja te obavljanje nadzora.“²⁵

HSFI-ji se definiraju kao „računovodstvena načela i pravila priznavanja, mjerenja i klasifikacije poslovnih događaja te sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja koje donosi Odbor za standarde financijskog izvještavanja“. MSFI-ji su međunarodni računovodstveni standardi koji su uređeni člankom 2. Uredbe (EZ) br. 1606/2002.²⁶

²⁴ Miko, Kuček, 2008., str 9-10

²⁵ Zakon o računovodstvu, NN 78/15, 134/15, 120/16, na snazi od 1.1.2017., čl.1

²⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A32002R1606>

Nadalje, Zakonom je definirano da su mikro, mali i srednji poduzetnici dužni sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje primjenom HSFI-ja, a veliki poduzetnici i subjekti od javnog interesa dužni su sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje primjenom MSFI-ja.²⁷

2.3.1. Međunarodni računovodstveni standardi

Pristupanjem Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije u okviru zakonodavnih izmjena našao se i dio vezan za računovodstvene propise, odnosno korištenje i primjenu Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (MSFI) čiji cilj je ujednačavanje računovodstvenih propisa na međunarodnoj razini.

MSFI-ji (IFRS, *engl. International Financial Reporting Standards*) su standardi i tumačenja koje je donio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB, *engl. International Accounting Standards Board*), a obuhvaćaju:

- Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI)
- Međunarodne računovodstvene standarde (MRS) (IAS, *engl. International Accounting Standards*)
- Tumačenja Odbora za tumačenje međunarodnog financijskog izvještavanja (IFRIC, *engl. International Financial Reporting Interpretations Committee*)²⁸

MSFI-ji predstavljaju standarde financijskog izvještavanja s najširoom primjenom u svijetu, a u Republici Hrvatskoj koriste se od 1975. godine. Standardi su se s godinama mijenjali kako su se događale i promjene u okruženju. Od početna dva standarda:

- Međunarodni računovodstveni standard 1: Objavljivanje računovodstvenih politika
- Međunarodni računovodstveni standard 2: Procjena vrijednosti i prezentiranje zaliha u kontekstu sustava povijesnog troška

²⁷ Zakon o računovodstvu, NN 78/15, 134/15, 120/16, na snazi od 1.1.2017., čl.17

²⁸ Bakran, 2016., str. III

ovaj globalni set standarda višestruko se povećava. MSFI-ji se baziraju na načelima, a ne pravilima, zbog čega se pojavljuju i različiti praktični problemi. MSFI-ji nemaju namjeru prikazivati detaljna pravila računovodstvenog tretmana određenih poslovnih događaja, nego samo upućuju na načela njihova priznavanja, mjerenja i prestanka priznavanja.²⁹

Do sada je objavljeno 13 MSFI-ja i 41 MRS. U nastavku pregled trenutno aktualnih standarda:

- „MRS 1 Prezentiranje financijskih izvještaja
- MRS 2 Zalihe
- MRS 7 Izvještaj o novčanim tokovima
- MRS 8 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške
- MRS 10 Događaji nakon izvještajnog roka
- MRS 11 Ugovori o izgradnji
- MRS 12 Porez na dobit
- MRS 16 Nekretnine, postrojenja, oprema
- MRS 17 Najmovi
- MRS 18 Prihodi
- MRS 19 Primanja zaposlenika
- MRS 20 Računovodstvo državnih potpora i objavljivanje državne pomoći
- MRS 21 Učinci promjena tečaja stranih valuta
- MRS 23 Troškovi prosudbe
- MRS 24 Objavljivanje povezanih osoba
- MRS 26 Računovodstvo i izvješćivanje o mirovinskim planovima
- MRS 27 Nekonsolidirani financijski izvještaji
- MRS 28 Udjeli u pridruženim subjektima i zajedničkim pothvatima
- MRS 29 Financijsko izvješćavanje u hiperinflacijskim gospodarstvima
- MRS 32 Financijski instrumenti: prezentiranje
- MRS 33 Zarada po dionici

²⁹ Mamić Sačer, 2013., str. III

- MRS 34 Financijsko izvještavanje za razdoblja tijekom godine
- MRS 36 Umanjenje imovine
- MRS 37 Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina
- MRS 38 Nematerijalna imovina
- MRS 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje
- MRS 40 Ulaganja u nekretnine
- MRS 41 Poljoprivreda
- MSFI 1 Prva primjena MSFI
- MSFI 2 Plaćanje temeljeno na dionicama
- MSFI 3 Poslovna spajanja
- MSFI 4 Ugovori o osiguranju
- MSFI 5 Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja
- MSFI 6 Istraživanje i procjena mineralnih resursa
- MSFI 7 Financijski instrumenti: objavljivanje
- MSFI 8 Poslovni segmenti
- MSFI 10 Konsolidirani financijski izvještaji
- MSFI 11 Zajednički poslovi
- MSFI 12 Objavljivanje udjela u drugim subjektima
- MSFI 13 Mjerenje fer vrijednosti
- Tumačenje standarda³⁰

MSFI-ji su kompromis računovodstvenih rješenja različitih država. Mogu biti prihvaćeni kao glavni izvor za sastavljanje računovodstvene regulative ili se na temelju njih donose nacionalni standardi. Tako se omogućava, na direktan ili indirektan način, da se financijski izvještaji sastavljeni u jednoj državi mogu uspoređivati s financijskim izvještajima drugih država, što pak posljedično doprinosi boljoj poslovnoj komunikaciji i globalizaciji ekonomskih aktivnosti.³¹

³⁰ Bakran, 2016., str. V-VII

³¹ Žager, 2008., str. 115

2.3.2. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja

HSFI-ji su nastali sukladno Zakonu o računovodstvu, a donosi ih Odbor za standarde financijskog izvještavanja. Temeljeni su na domaćoj računovodstvenoj teoriji i praksi, odrednicama MSFI-ja te na direktivama Europske Unije.

HSFI-ji „su računovodstvena načela i pravila koja primjenjuje računovodstvena struka, a koriste se kod sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja.“³²

Cilj HSFI-ja je da financijski izvještaji pruže kvalitetne, transparentne i usporedne informacije o financijskom položaju, uspješnosti i novčanim tokovima vanjskim korisnicima, koji na temelju tih informacija donose ekonomske odluke.

Do sada je objavljeno 17 HSFI-ja:

- „HSFI 1 Financijski izvještaji
- HSFI 2 Konsolidirani financijski izvještaji
- HSFI 3 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške
- HSFI 4 Događaji nakon datuma bilance
- HSFI 5 Dugotrajna nematerijalna imovina
- HSFI 6 Dugotrajna materijalna imovina
- HSFI 7 Ulaganja u nekretnine
- HSFI 8 Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja
- HSFI 9 Financijska imovina
- HSFI 10 Zalihe
- HSFI 11 Potraživanja
- HSFI 12 Kapital
- HSFI 13 Obveze
- HSFI 14 Vremenska razgraničenja
- HSFI 15 Prihodi
- HSFI 16 Rashodi
- HSFI 17 Poljoprivreda“³³

³² Bakran, 2016., str. 830-831

2.3.3. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja i Hrvatski standardi financijskog izvještavanja o računovodstvenim politikama

MRS 8 (Računovodstvene politike, promjena računovodstvenih procjena i greške) i HSFI 3 (Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške) dva su standarda, jedan međunarodni i jedan nacionalni, koji se bave isključivo računovodstvenim politikama.

Tablica 1. uspoređuje određene kategorije MRS-a 8 i HSFI-ja 3. Gotovo da i ne postoje razlike između ta dva standarda. Jednaka pravila vrijede u svim kategorijama od primjene, promjene do objavljivanja računovodstvenih politika.

„Cilj standarda MRS 8 je propisati mjerila za odabir i provedbu računovodstvenih politika uključujući računovodstveni postupak i objavljivanje računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena te ispravaka grešaka. Standard je namijenjen unaprjeđenju važnosti i pouzdanosti financijskih izvještaja subjekata, te usporedivosti tih financijskih izvještaja kroz različita razdoblja i u odnosu na financijske izvještaje drugih subjekata.“³⁴

„Cilj standarda HSFI 3 je propisati kriterije za izbor i mijenjanje računovodstvenih politika, zajedno s računovodstvenim postupkom i objavljivanjem promjena računovodstvenih politika, promjena računovodstvenih procjena i ispravljanja pogrešaka. Standard namjerava poboljšati važnost i usporedivost financijskih izvještaja poduzetnika, kao i usporedivost tih financijskih kroz razdoblja i u odnosu na financijske izvještaje drugih poduzetnika.“³⁵

Oba standarda daju jednaku definiciju računovodstvenih politika: „posebna načela, osnove, sporazumi, pravila i praksa koje primjenjuje subjekt pri izradi i prezentiranju financijskih izvještaja.“³⁶

³³ Bakran, 2016., str. 835

³⁴ Bakran, 2016., str. 48

³⁵ Bakran 2016., str. 860

³⁶ Bakran, 2016., str. 48/860

Tablica 1. Usporedba MRS 8 i HSFI 3³⁷

	MRS 8	HSFI 3
PODRUČJE PRIMJENE STANDARDA	pri odabiru i primjeni te promjenama računovodstvenih politika, promjenama računovodstvenih procjena i ispravljanjem grešaka iz prethodnog razdoblja (3.)	pri izboru računovodstvenih politika, njihovoj promjeni i priznavanju učinaka, zatim pri promjeni računovodstvenih politika i ispravljanju pogrešaka prethodnih razdoblja (3.11.)
ODABIR I PRIMJENA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA	kada se određeni MSFI posebno primjenjuje na određenu transakciju, računovodstvena politika primijenjena na tu stavku određuje se primjenom tog MSFI (7.)	pri izboru računovodstvenih politika menadžment treba poštovati HSFI koji su primjenjivi na tu transakciju (3.12.)
DOSLJEDNOST RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA	subjekt je dužan dosljedno odabirati i primjenjivati računovodstvene politike na slične transakcije, druge poslovne događaje i stanja (13.)	izabrane računovodstvene politike poduzetnik treba dosljedno primjenjivati na slične transakcije, druge događaje i uvjete (3.19.)
PROMJENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA	subjekt mijenja računovodstvenu politiku samo ako: promjenu nalažu određeni MSFI ili su posljedica te promjene financijski izvještaji koji pružaju pouzdanije i korisnije podatke o učincima transakcija na financijsko stanje, financijsku uspješnost ili novčane tokove subjekta (14.)	poduzetnik će promijeniti računovodstvene politike samo ako je promjena zahtijevana HSFI ili ako promjena rezultira financijskim izvještajima koji pružaju pouzdanije i važnije informacije o financijskom položaju, uspjehu i novčanim tokovima poduzetnika (3.20.)
OBJAVLJIVANJE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA	objavljivanje računovodstvenih politika i njihovih promjena obveza je svih poduzetnika koji sastavljaju financijske izvještaje	računovodstvene politike primijenjene pri sastavljanju financijskih izvještaja, i važne za njihovo razumijevanje, poduzetnik treba objaviti u bilješkama (3.33.)

³⁷ Bakran, 2016., str. 48-58/860-866

MRS 8 i HSFI 3 se još bave i pitanjima računovodstvene procjene i pogreškama.

Veliki broj stavaka u financijskim izvještajima nije moguće točno mjeriti kao rezultat nesigurnosti, već ih je moguće samo procijeniti. Primjerice:

- „sumnjiva i sporna potraživanja
- zastarjele zalihe
- fer vrijednost financijske imovine ili obveza
- vijek upotrebe imovine
- obveze temeljem jamstva.“³⁸

Procjena će se u nekim slučajevima morati promijeniti. Razlozi tome su promjena okolnosti na kojima se procjena temeljila ili promjena rezultata uslijed novih informacija ili većeg iskustva.

„Promjena računovodstvene procjene jest usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti neke imovine ili obveze, ili iznosa periodičke potrošnje neke imovine, koje je posljedica procjene postojećeg stanja i očekivanih budućih koristi i obveza povezanih s tom imovinom i obvezama. Promjene računovodstvenih procjena nastaju uslijed postojanja novih podataka ili pojave novih događaja, te sukladno tome nisu ispravci grešaka.“³⁹

Pogreške prethodnih razdoblja su „značajna izostavljanja iz financijskih izvještaja ili značajna pogrešna prikazivanja u financijskim izvještajima poduzetnika za prethodna razdoblja nastala propuštanjem upotrebe ili pogrešnom upotrebom pouzdanih informacija.“⁴⁰

Poduzetnik je dužan ispraviti grešku prethodnog razdoblja retroaktivnim prepravljanjem u prvom setu financijskih izvještaja nakon otkrića pogreške i dužan je objaviti prepravke i razloge istih.

³⁸ Bakran, 2016., str. 863

³⁹ Bakran, 2016., str. 48

⁴⁰ Bakran, 2016., str. 860

3. UTJECAJ RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA NA POSLOVNI REZULTAT

Ramljak kao značajna područja računovodstvenih politika navodi sljedeća: „priznavanje prihoda, poslovna spajanja, načela konsolidacije, zajednički poduhvati, amortizacija materijalne i nematerijalne imovine, kapitalizacija troškova zaduživanja i drugih izdataka, ugovori o izgradnji, ulaganja u nekretnine, financijski instrumenti, najmovi, troškovi istraživanja i razvoja, zalihe, porezi, rezerviranja, određivanje novca i novčanih ekvivalenata, određivanje poslovnih i zemljopisnih segmenata.“⁴¹

Od svega navedenog mogu se izdvojiti najznačajnija područja, područja koja su najčešće korištena, a to su dugotrajna imovina i amortizacija, zalihe, dugoročna rezerviranja te priznavanje prihoda i otpisa potraživanja (Slika 3.). U nastavku rada upravo ta područja biti će detaljnije obrađena. Razmatrat će se utjecaj računovodstvenih politika u tim područjima u kraćem i duljem razdoblju. Kratkoročna dimenzija razmatra jedan dio promjena neke pozicije, dok dugoročna uzima u obzir ukupne promjene.



Slika 3. Najznačajnija područja primjene računovodstvenih politika

⁴¹ Ramljak, 2011.

3.1. PODRUČJE DUGOTRAJNE IMOVINE I AMORTIZACIJE

Dugotrajna imovina, imovina koja ima rok uporabe dulji od godine dana, obuhvaća materijalnu imovinu u obliku zemljišta i šuma, građevinskih objekata, postrojenja i opreme, alata, pogonskog inventara, namještaja, transportnih sredstava, dugotrajnu biološku imovinu, predujmove za dugotrajnu materijalnu imovinu⁴², zatim nematerijalnu imovinu u obliku osnivačkih izdataka, izdataka za istraživanje i razvoj, patenata, licencija, koncesija, predujmova za nematerijalna sredstva, goodwill i dr.⁴³

Miko i Kukec navode da osim materijalne i nematerijalne postoje još dodatne dvije vrste dugotrajne imovine, a to su dugotrajna financijska imovina i dugotrajna potraživanja.

Osnovno obilježje dugotrajne imovine, kao što joj samo ime govori, je dugotrajnost i postojanost, no ona se upotrebom troši i to u predviđenom vijeku trajanja.

Trošenje stalne imovine i prenošenje vrijednosti na nove proizvode naziva se amortizacijom. „Amortizacija je sustavni raspored iznosa sredstava koji se amortizira tijekom njegovog vijeka uporabe.“⁴⁴ Amortizaciji nisu podložna zemljišta (građevinska i poljoprivredna), šume i slična obnovljiva prirodna bogatstva, financijska imovina, spomenici kulture te umjetnička djela jer kod njih ne dolazi do smanjenja vrijednosti kroz vrijeme, odnosno ne postoji vijek trajanja.

Razlikuju se sljedeće metode amortizacije:

- vremenske metode (zasnovane na korisnom vijeku trajanja sredstva koje se amortizira)
 - proporcionalna ili linearna ili pravocrtna metoda
 - progresivna metoda ili metoda rastućeg salda
 - degresivna metoda ili metoda opadajućeg salda
- funkcionalna metoda (zasnovana na količini učinka koju ostvari sredstvo koje se amortizira).⁴⁵

⁴² Bakran, 2016., str. 878

⁴³ Miko, Kukec, 2008., str. 155

⁴⁴ Miko, Kukec, 2008., str. 162

⁴⁵ Miljak, 2012.

Proporcionalnom ili linearnom metodom (prema nekim autorima se još naziva i pravocrtna metoda) svota koja se amortizira raspoređuje se na jednake svote tijekom vijeka uporabe sredstava. Osnovica za obračun i stopa amortizacije su nepromijenjene i trošak ravnomjerno tereti prihod.⁴⁶

$$\text{Godišnja stopa amortizacije} = \frac{100\%}{\text{vijek uporabe sredstava}}$$

$$\text{Amortizacija} = \frac{\text{nabavna vrijednost} * \text{stopa amortizacije}}{100}$$

U velikom broju slučajeva menadžment se odlučuje za linearnu metodu obračuna amortizacije kako bi alokacija troškova bila ravnomjerna tijekom obračunskih razdoblja bez dodatnih opterećenja za poreznu osnovicu poreza na dobit.⁴⁷

Progresivnom metodom svota koja se amortizira raspoređuje se na različite svote tijekom vijeka uporabe sredstva. Trošak amortizacije je niži na početku vijeka uporabe, a zatim se kontinuirano povećava. Ako je poznata nabavna vrijednost (NV) dugotrajne imovine, korisni vijek trajanja (v) te stalna razlika između visine amortizacijske svote po godinama (r) jednadžba za izračun godišnje svote amortizacije za n-tu godinu glasi:

$$\text{Amortizacija}_n = \frac{NV}{v} - \frac{(v + 1 - 2n) * r}{2}$$

Degresivnom metodom svota koja se amortizira raspoređuje se na različite svote tijekom vijeka uporabe sredstava. Trošak amortizacije je veći na početku vijeka uporabe, a nakon toga se kontinuirano smanjuje. Jednadžba za degresivnu metodu glasi:

$$\text{Amortizacija}_n = \frac{NV}{v} + \frac{(v + 1 - 2n) * r}{2}$$

⁴⁶ Miko, Kukec, 2008., str. 169

⁴⁷ Miljak, 2012.

Primjer 1.

Poduzeće je nabavilo uređaj čiji je vijek trajanja procijenjen na 4 godine, a trošak nabave stroja je 1.000,00 kn. Kako bi se mogao razmotriti utjecaj različitih metoda amortizacije, potrebne su nam dodatne pretpostavke: tijekom promatranog razdoblja ostvaruju se isti prihodi i iznose 5.000,00 kn, a razlike u strukturi rashoda proizlaze samo iz obračuna amortizacije. Ostali rashodi (bez amortizacije) iznose 4.000,00kn.⁴⁸

RAZMATRANJE U KRAĆEM RAZDOBLJU

a) Proporcionalna ili linearna metoda

$$\text{Godišnja stopa amortizacije} = \frac{100\%}{\text{vijek uporabe sredstava}} = \frac{100\%}{4} = 25\%$$

$$\text{Amortizacija} = \frac{\text{nabavna vrijednost} * \text{stopa amortizacije}}{100} = \frac{1000 * 25}{100} = 250$$

b) Progresivna metoda

$$\text{Amortizacija}_1 = \frac{NV}{v} - \frac{(v+1-2n)*r}{2} = \frac{1000}{4} - \frac{(4+1-2*1)*100}{2} = 250-150=100$$

$$\text{Amortizacija}_2 = \frac{NV}{v} - \frac{(v+1-2n)*r}{2} = \frac{1000}{4} - \frac{(4+1-2*2)*100}{2} = 250-50=200$$

$$\text{Amortizacija}_3 = \frac{NV}{v} - \frac{(v+1-2n)*r}{2} = \frac{1000}{4} - \frac{(4+1-2*3)*100}{2} = 250+50=300$$

$$\text{Amortizacija}_4 = \frac{NV}{v} - \frac{(v+1-2n)*r}{2} = \frac{1000}{4} - \frac{(4+1-2*4)*100}{2} = 250+150=400$$

c) Degresivna metoda

$$\text{Amortizacija}_1 = \frac{NV}{v} + \frac{(v+1-2n)*r}{2} = \frac{100}{4} + \frac{(4+1-2*1)*100}{2} = 250+150=400$$

$$\text{Amortizacija}_2 = \frac{NV}{v} + \frac{(v+1-2n)*r}{2} = \frac{100}{4} + \frac{(4+1-2*2)*100}{2} = 250+50=300$$

$$\text{Amortizacija}_3 = \frac{NV}{v} + \frac{(v+1-2n)*r}{2} = \frac{100}{4} + \frac{(4+1-2*3)*100}{2} = 250-50=200$$

$$\text{Amortizacija}_4 = \frac{NV}{v} + \frac{(v+1-2n)*r}{2} = \frac{100}{4} + \frac{(4+1-2*4)*100}{2} = 250-150=100$$

⁴⁸ primjer prilagođen prema Žager, 2008., str. 127

Tablica 2. Iznosi amortizacije prema različitim metodama

OPIS	PROPORCIONALNA		PROGRESIVNA		DEGRESIVNA	
	%	IZNOS	%	IZNOS	%	IZNOS
1. godina	25	250	10	100	40	400
2. godina	25	250	20	200	30	300
3. godina	25	250	30	300	20	200
4. godina	25	250	40	400	10	100

U Tablici 2. možemo vidjeti da su kod proporcionalne metode amortizacije stopa i iznos amortizacije jednaki kroz sve četiri godine. Kod progresivne metode stopa i iznos najmanji su u prvoj godini te se kontinuirano povećavaju i najveći su u četvrtoj godini. Kod degresivne metode stopa i iznos najveći su u prvoj godini, a smanjuju se do četvrte kad su najmanji.

Tablica 3. Račun dobiti i gubitka za 1. godinu ovisno o metodi amortizacije

OPIS		METODA AMORTIZACIJE		
		PROPORCIONALNA	PROGRESIVNA	DEGRESIVNA
A	UKUPNI PRIHODI	5.000	5.000	5.000
B	RASHODI			
	1. Amortizacija	250	100	400
	2. Ostali rashodi	4.000	4.000	4.000
	UKUPNI RASHODI	4.250	4.100	4.400
C	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	750	900	600

Tablica 3. donosi nam prikaz računa dobiti i gubitka u prvom obračunskom razdoblju. Dobit prije oporezivanja različita je ovisno od korištene metode (uzimajući u obzir da su ostali elementi nepromijenjeni). Najveća dobit prije oporezivanja javlja se kod progresivne metode, a najmanja kod degresivne.

Zaključak: poslovni rezultat i uspješnost poslovanja u kraćem razdoblju ovise o metodi obračuna amortizacije.

RAZMATRANJE U DULJEM RAZDOBLJU

U nastavku slijede računi dobiti i gubitka u duljem razdoblju za sve tri korištene metode amortizacije.

Tablica 4. Račun dobiti i gubitka kod proporcionalne metode amortizacije

OPIS		1. godina	2. godina	3. godina	4. godina
A	UKUPNI PRIHODI	5.000	5.000	5.000	5.000
B	RASHODI				
	1. Amortizacija	250	250	250	250
	2. Ostali rashodi	4.000	4.000	4.000	4.000
	UKUPNI RASHODI	4.250	4.250	4.250	4.250
C	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	750	750	750	750

Kao što se može vidjeti u Tablici 4. kod korištenja proporcionalne metode amortizacije, kroz četiri godine ostvaruju se jednaki rezultati.

Tablica 5. Račun dobiti i gubitka kod progresivne metode amortizacije

OPIS		1. godina	2. godina	3. godina	4. godina
A	UKUPNI PRIHODI	5.000	5.000	5.000	5.000
B	RASHODI				
	1. Amortizacija	100	200	300	400
	2. Ostali rashodi	4.000	4.000	4.000	4.000
	UKUPNI RASHODI	4.100	4.200	4.300	4.400
C	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	900	800	700	600

Progresivna metoda smanjuje uspješnost poslovanja kroz razdoblje. U prvoj godini je amortizacija najmanja, čime su i ukupni rashodi najniži pa slijedno tome dobit prije oporezivanja najveća. Nakon toga trošak amortizacije raste, čime rastu i ukupni rashodi pa je dobit prije oporezivanja sve manja, i na kraju razdoblja najmanja (uz pretpostavku da su prihodi i ostatak rashoda nepromijenjeni).

Tablica 6. Račun dobiti i gubitka kod degresivne metode amortizacije

OPIS		1. godina	2. godina	3. godina	4. godina
A	UKUPNI PRIHODI	5.000	5.000	5.000	5.000
B	RASHODI				
	1. Amortizacija	400	300	200	100
	2. Ostali rashodi	4.000	4.000	4.000	4.000
	UKUPNI RASHODI	4.400	4.300	4.200	4.100
C	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	600	700	800	900

Degresivna metoda najviše tereti račun dobiti i gubitka u prvim godinama obračuna, kasnije sve slabije. U prvim godinama je amortizacija najviša, a time su i ukupni rashodi viši, a budući da oni smanjuju dobit na kraju razdoblja, dobit je najmanja na početku obračuna, a najveća na kraju (uz pretpostavku da su prihodi i ostatak rashoda nepromijenjeni).

Tablica 7. Financijski rezultat kroz godine i metode amortizacije

GODINA/METODA	PROPORCIONALNA	PROGRESIVNA	DEGRESIVNA
1. godina	750	900	600
2. godina	750	800	700
3. godina	750	700	800
4. godina	750	600	900
UKUPNO	3.000	3.000	3.000

Tablica 7. daje usporedbu financijskog rezultata prema različitim metodama amortizacije. Financijski rezultat je u konačnici jednak (3.000,00 kn) bez obzira na odabir metode.

Zaključak: uspješnost poslovanja promatrana u duljem razdoblju ne ovisi o metodi obračuna amortizacije.

MRS 16 Nekretnine, postrojenja i oprema bavi se pitanjem amortizacije. Točkom 62. definirane su metode amortizacije koje poduzeće može koristiti: „Mogu se koristiti različite metode amortizacije za sustavno raspoređivanje amortizirajućeg iznosa imovine tijekom njezina korisnoga vijeka uporabe. Te metode uključuju linearnu metodu, degresivnu metodu i metodu amortizacije po jedinici proizvoda. Linearna metoda amortizacije ima za posljedicu stalni iznos amortizacije tijekom korisnog vijeka uporabe imovine ako se ostatak vrijednosti imovine ne mijenja. Degresivna metoda ima za posljedicu smanjenje iznosa amortizacije tijekom korisnoga vijeka uporabe. Metoda amortizacije po jedinici proizvoda ima za posljedicu iznos koji se temelji na očekivanoj uporabi ili učinku. Subjekt odabire metodu koja najbolje održava očekivani obrazac potrošnje budućih gospodarskih koristi utjelovljenih u imovini.“ MRS 16 definira da progresivna metoda nije primjerena za korištenje.⁴⁹

Kad poduzeće odabere metodu amortizacije potrebno ju je dosljedno primjenjivati i preispitati na kraju svake poslovne godine. Ako se pojavi potreba za promjenom metode amortizacije, promjena je dopuštena, no pod posebnim uvjetima: mora se iskazati u računovodstvenim procjenama prema odredbama MRS-a 8.

Generalni zaključak vezan uz utjecaj računovodstvenih politika na području dugotrajne imovine i amortizacije bi bio sljedeći: različite metode obračuna amortizacije imaju različite učinke na konačni poslovni rezultat poduzeća na kraju obračunskog razdoblja. Ukoliko je iznos obračunate amortizacije veći, poduzeće će ostvariti manju dobit, a samim time imat će i manju obvezu za porez na dobit. Dugoročno gledano, poslovni rezultat će biti jednak bez obzira koju metodu amortizacije poduzeće koristi.

⁴⁹ Bakran, 2016., str. 110

3.2. PODRUČJE ZALIHA

Cilj MRS-a 2 Zalihe i HSFI-ja 10 Zalihe je propisati računovodstveni postupak za utvrđivanje, obračunavanje i evidentiranje zaliha.

Zalihe su materijalni oblik kratkotrajne imovine (obrotna sredstva).⁵⁰

Zalihe su imovina:

- „namijenjena prodaji u sklopu redovnog poslovanja
- u postupku proizvodnje za takvu prodaju
- u obliku materijala koji će biti utrošeni u postupku proizvodnje ili u postupku pružanja usluga.“⁵¹

Zalihe obuhvaćaju sljedeće oblike:

- „zalihe sirovina i drugog materijala koji ulazi u supstancu gotovog proizvoda
- zalihe rezervnih dijelova i drugog materijala koji ne ulazi u supstancu gotovih proizvoda
- zalihe nedovršene proizvodnje i poluproizvoda
- zalihe gotovih proizvoda
- zalihe trgovačke robe i drugo
- kratkotrajnu biološku imovinu.“⁵²

Postoji nekoliko metoda obračuna troškova zaliha sirovina i materijala:

- „metoda prosječnih ponderiranih troškova nabave (metoda prosječnih cijena)
- FIFO metoda (*engl. first in- first out*);
- LIFO metoda (*engl. last in- first out*);
- HIFO metoda (*engl. highest in - first out*);
- NIFO metoda (*engl. next in - first out*)
- metoda stalnih cijena.“⁵³

⁵⁰ Miko, Kuček, 2008., str. 113

⁵¹ Bakran, 2016., str. 32

⁵² Bakran, 2016., str. 903

⁵³ Perčević, 2006.

Za potrebe internog izvještavanja menadžmenta poduzeća se mogu koristiti bilo kojom od navedenih metoda, ali za potrebe eksternog financijskog izvještavanja u skladu s MRS-om 2 i HSFI-jem 10 poslovni subjekti mogu primjenjivati:

- „FIFO metodu ili
- metodu ponderiranog prosječnog učinka.“⁵⁴

Ostale metode nisu dopuštene za eksterno izvještavanje. Poduzeće je dužno u bilješkama objaviti računovodstvene politike usvojene za mjerenje zaliha što uključuje i korištenu metodu obračuna troškova.

Mjerenje zaliha obavlja se po trošku nabave ili po neto utrživoj vrijednosti, ovisno o tome što je niže. MRS 2 i HSFI 10 u trošak zaliha ubrajaju troškove nabave, troškove konverzije i druge troškove koji su nastali dovođenjem zaliha na sadašnju lokaciju i sadašnje stanje. Poduzeće treba koristiti istu metodu za sve zalihe iste vrste i namjene.

Iako nisu dopuštene za eksterno izvještavanja, u nastavku su ukratko definirane i LIFO metoda, HIFO metoda i NIFO metoda.

Naziv LIFO metoda potječe od engleskih riječi *last in - first out*, što znači da je zadnja ulazna cijena, prva izlazna. Razlog što Standardi daju prednost FIFO metodi i metodi ponderiranog prosječnog učinka krije se u činjenici da su LIFO metodom zalihe u bilanci prenisko vrednovane. Zalihe su podcijenjene, a to doprinosi iskrivljenoj slici stanja. Još jedan nedostatak LIFO metode je činjenica da stvarno fizičko trošenje ne polazi od posljednjih količina i cijena.⁵⁵

HIFO metoda označava metodu kojoj je najviša ulazna cijena ujedno i prva izlazna. Kod HIFO metode utrošak sirovina i materijala obračunava po najvišoj nabavnoj cijeni i to sve dok se ne potroše cijele zalihe nabavljene upravo po toj cijeni, a jednom kada se to dogodi prelazi se na sljedeću najvišu nabavnu cijenu. NIFO metoda je metoda obračuna kojoj je glavna karakteristika da se obračun troška zaliha sirovine i materijala temelji na troškovima nabave po kojem bi se u tom trenutku zalihe mogle nabaviti.

⁵⁴ Bakran, 2016., str. 906

⁵⁵ Žager., 2008., str. 134-135

Problematika vrednovanja utroška zaliha sirovina i materijala javlja se u slučajevima kada su troškovi nabave za isti materijal različiti. U tom slučaju imamo problem izračunavanja troška nabave za količinu materijala koji se izdaje iz skladišta.

U nastavku će kroz primjer biti prikazan utjecaj računovodstvenih politika na području zaliha sirovina i materijala primjenom FIFO, LIFO metode i metode prosječnih cijena te njihov utjecaj na financijski položaj i uspješnost poduzeća u kraćem i duljem razdoblju. Kratkoročna dimenzija obuhvaća jedno obračunsko razdoblje, a dugoročna ukupno vrijeme u kojem su utrošene sve količine zaliha.

Primjer 2.

Poduzeće „ABC“ 1.1.2015. godine ima početnu vrijednost zaliha od 100,00 kn (20 kom sirovine A nabavljeno po 5 kn). 10.1.2015. nabavili su 30 kom sirovine A po 5 kn, 15.3.2015. 50 kom po 8 kn, 20.6.2015. 35kom po 10 kn. 1.10.2016. potrošili su 25 kom i 2.11.2015. 45 kom sirovine A. Ostatak sirovine utrošili su na početku 2016. godine.

Kako bi se prikazao utjecaj računovodstvenih politika na području obračuna sirovina i materijala, potrebno je uzeti u obzir i sljedeće pretpostavke:

- *zalihe sirovina i materijala čine 25% kratkotrajne imovine*
- *cijene novih nabava sirovina i materijala rastu*
- *svi troškovi zaliha čine rashode razdoblje*
- *iznos aktive i pasive se ne mijenja tijekom promatranog razdoblja*
- *ukupni prihodi iznose 5.000,00 kn, ostali rashodi bez vrijednosti utroška sirovina i materijala iznose 4.300,00 kn⁵⁶*

⁵⁶ Žager, 2008., str. 132

RAZMATRANJE U KRAĆEM RAZDOBLJU

FIFO METODA

FIFO metoda (*engl. first in - first out*) označava kronološku metodu utvrđivanja vrijednosti troškova sirovine kod koje je cijena količine materijala koja se izdaje iz skladišta jednaka cijeni po kojoj je izvršena prva nabavka. Ta cijena se onda upotrebljava tako dugo dok se ne iscrpi količina zaliha po toj cijeni.⁵⁷

Tablica 8. FIFO metoda

Datum	OPIS	Količina			Cijena	Vrijednost		
		Ulaz	Izlaz	Stanje		Duguje	Potražuje	Saldo
1.1.2015.	Početno stanje	20		20	5	100		100
10.1.2015.	Nabavljeno	30		50	5	150		250
15.3.2015.	Nabavljeno	50		100	8	400		650
20.6.2015.	Nabavljeno	35		135	10	350		1.000
1.10.2015.	Utrošeno		25	110	5		125	875
2.11.2015.	Utrošeno		25	85	5		125	750
2.11.2015.	Utrošeno		20	65	8		160	590
	UKUPNO:	135	70	65		1.000	410	590
3.1.2016.	Utrošeno		30	35	8		240	350
3.1.2016.	Utrošeno		35	0	10		350	0
	SVEUKUPNO	135	135	0	-	1.000	1.000	0

Tablica 8. prikazuje utrošak materijala evidentiran prema prvim nabavnim cijenama, odnosno FIFO metodom. Na kraju 2015. godine u poduzeće je ušlo 135 kom sirovine A, a utrošeno je 70 kom. Vrijednost nabavljene sirovine je 1.000,00 kn, dok je vrijednost utrošene sirovine 410,00 kn. U 2016. godini utrošeno je još 65 kom sirovine A, što dovodi do potrošnje sveukupno nabavljene količine sirovine A. (135 kom, sveukupna vrijednost utrošene sirovine 1.000,00 kn)

⁵⁷ Miko, Kuček, 2008., str. 121

METODA PROSJEČNIH CIJENA

„Metoda prosječne ponderirane cijene (*engl. Weighted Average Cost Method*) temelji se na pretpostavci da će obračun utroška ili prodaje zaliha biti izveden po prosječnoj ponderiranoj cijeni zaliha raspoloživih za utrošak.“⁵⁸

Formula za prosječnu ponderiranu cijenu zaliha glasi⁵⁹:

$$\text{Prosječna ponderirana cijena} = \frac{\text{vrijednost stanja materijala prije utroška}}{\text{količinsko stanje materijala prije utroška}} = \frac{\text{saldo}}{\text{stanje}}$$

U situaciji kad se nabavne cijene mijenjaju, svaka nova nabava donosi i novu prosječnu cijenu po kojoj će biti obračunat trošak zaliha. Prednost primjenjivanja metode prosječne ponderirane cijene u obračunu zaliha je u njezinoj jednostavnosti primjene. Poduzeća u Republici Hrvatskoj većinom koriste metodu prosječne ponderirane cijene. Jedini nedostatak metode prosječne ponderirane cijene javlja se u situaciji rasta cijena. Upotrebljavajući prosječne cijene umjesto tekućih cijena dovodi do nerealnih zaključaka u odnosu na tekuće troškove nabave zaliha.⁶⁰

Izračun prosječne ponderirane cijene za Primjer 2.:

$$\text{Prosječna ponderirana cijena}_1 = \frac{\text{saldo}}{\text{stanje}} = \frac{1000}{135} = 7,41$$

$$\text{Prosječna ponderirana cijena}_2 = \frac{\text{saldo}}{\text{stanje}} = \frac{815}{110} = 7,41$$

$$\text{Prosječna ponderirana cijena}_3 = \frac{\text{saldo}}{\text{stanje}} = \frac{482}{65} = 7,41$$

⁵⁸ Belak, 2015., str. 339

⁵⁹ Miko, Kukec, 2008., str. 122

⁶⁰ Belak, 2002., str. 140

Tablica 9. Metoda prosječnih cijena

Datum	OPIS	Količina			Cijena	Vrijednost		
		Ulaz	Izlaz	Stanje		Duguje	Potražuje	Saldo
1.1.2015.	Početno stanje	20		20	5	100		100
10.1.2015.	Nabavljeno	30		50	5	150		250
15.3.2015.	Nabavljeno	50		100	8	400		650
20.6.2015.	Nabavljeno	35		135	10	350		1.000
1.10.2015.	Utrošeno		25	110	7,41		185	815
2.11.2015.	Utrošeno		45	65	7,41		333	482
	UKUPNO:	135	70	65		1.000	518	482
3.1.2016.	Utrošeno		65	0	7,41		482	0
	SVEUKUPNO	135	135	0	-	1.000	1.000	0

Tablica 9. prikazuje evidentiranje utroška primjenom metode prosječne cijene. Prosječnu cijenu potrebno je računati nakon svakog utroška jer se mijenja ovisno o cijenama nove nabave. Na kraju 2015. godine u poduzeće je ušlo 135 kom sirovine A, a utrošeno je 70 kom. Vrijednost nabavljene sirovine je 1.000,00 kn, dok je vrijednost utrošene sirovine 518,00 kn. U 2016. godini utrošeno je još 65 kom sirovine A, što dovodi do potrošnje sveukupno nabavljene količine sirovine A. (135 kom, sveukupna vrijednost utrošene sirovine 1.000,00 kn)

LIFO METODA

LIFO (*engl. last in - first out*) metoda cijenu izdane količine materijala određuje po cijeni po kojoj je izvršena posljednja/najnovija nabavka te se ta cijena upotrebljava tako dugo dok se ne iscrpi količina koja odgovara zadnjoj nabavci.⁶¹

LIFO metoda se temelji na fizičkom tijeku ulaza zaliha, bez obzira na visinu cijena tih zaliha i neovisno o tome hoće li zalihe stvarno biti utrošene po tom redoslijedu.

⁶¹ Miko, Kukec, 2008., str. 123

Tablica 10. LIFO metoda

Datum	OPIS	Količina			Cijena	Vrijednost		
		Ulaz	Izlaz	Stanje		Duguje	Potražuje	Saldo
1.1.2015.	Početno stanje	20		20	5	100		100
10.1.2015.	Nabavljeno	30		50	5	150		250
15.3.2015.	Nabavljeno	50		100	8	400		650
20.6.2015.	Nabavljeno	35		135	10	350		1.000
1.10.2015.	Utrošeno		25	110	10		250	750
2.11.2015.	Utrošeno		10	100	10		100	650
2.11.2015.	Utrošeno		35	65	8		280	370
	UKUPNO:	135	70	65		1.000	630	370
3.1.2016.	Utrošeno		15	50	8		120	250
3.1.2016.	Utrošeno		50	0	5		250	0
	SVEUKUPNO	135	135	0	-	1.000	1.000	0

Tablica 10. prikazuje evidentiranje utroška po LIFO metodi. Na kraju 2015. godine u poduzeće je ušlo 135 kom sirovine A, a utrošeno je 70 kom. Vrijednost nabavljene sirovine je 1.000,00 kn, dok je vrijednost utrošene sirovine 630,00 kn. U 2016. godini utrošeno je još 65 kom sirovine A, što dovodi do potrošnje sveukupno nabavljene količine sirovine A. (135 kom, sveukupna vrijednost utrošene sirovine 1.000,00 kn)

Tablica 11. Usporedni prikaz vrijednosti troškova i zaliha po metodama (kratki rok)

	FIFO	LIFO	PROSJEČNE CIJENE
Troškovi- RDG	410	630	518
Zalihe- bilanca	590	370	482

Tablica 11. prikazuje da se primjenom različitih metoda dobivaju različiti troškovi, prikazani u računu dobiti i gubitka, što utječe na uspješnost poslovanja. Različite metode utječu i na vrijednost zaliha, odnosno financijski položaj što se zapisuje u bilanci.

Tablica 12. Račun dobiti i gubitka- utjecaj metoda obračuna zaliha kratkoročno

OPIS		METODA		
		FIFO	LIFO	PROSJEČNE CIJENE
A	UKUPNI PRIHODI	5.000	5.000	5.000
B	RASHODI			
	1. Troškovi sirovina	410	630	518
	2. Ostali rashodi	4.300	4.300	4.300
	UKUPNI RASHODI	4.710	4.930	4.818
C	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	290	70	182

U Tablici 12. prikazan je račun dobiti i gubitka u prvom obračunskom razdoblju. Prikazuje nam utjecaj metoda obračuna zaliha na bruto dobit. Bruto dobit najveća je kod korištenja FIFO metode, a najmanja kod korištenja LIFO metode.

Zaključak: odabir metode obračuna troškova zaliha utječe na uspješnost poslovanja u kratkom razdoblju.

RAZMATRANJE U DULJEM RAZDOBLJU

Kako bi se mogao uočiti utjecaj računovodstvenih politika na području zaliha sirovina i materijala u duljem vremenskom razdoblju, potrebno je sastaviti RDG-ove za ukupno promatrano razdoblje. Tablice 13.,14. i 15. prikazuju RDG-ove za različite metode obračuna troškova zaliha.

U Tablici 16. prikazana je alokacija troškova sirovina, a u Tablici 17. alokacija financijskog rezultata

Tablica 13. Račun dobiti i gubitka- FIFO metoda

OPIS		Kratkoročno	Dugoročno
A	UKUPNI PRIHODI	5.000	5.000
B	RASHODI		
	1. Troškovi sirovina	410	590
	2. Ostali rashodi	4.300	4.300
	UKUPNI RASHODI	4.710	4.890
C	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	290	110

Tablica 14. Račun dobiti i gubitka- LIFO metoda

OPIS		Kratkoročno	Dugoročno
A	UKUPNI PRIHODI	5.000	5.000
B	RASHODI		
	1. Troškovi sirovina	630	370
	2. Ostali rashodi	4.300	4.300
	UKUPNI RASHODI	4.930	4.670
C	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	70	330

Tablica 15. Račun dobiti i gubitka- metoda prosječnih cijena

OPIS		Kratkoročno	Dugoročno
A	UKUPNI PRIHODI	5.000	5.000
B	RASHODI		
	1. Troškovi sirovina	518	482
	2. Ostali rashodi	4.300	4.300
	UKUPNI RASHODI	4.818	4.782
C	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	182	218

Tablica 16. Alokacija troškova sirovina

	FIFO	LIFO	PROSJEČNE CIJENE
Kratkoročno	410	630	518
Dugoročno	590	370	482
UKUPNO	1.000	1.000	1.000

Tablica 17. Alokacija financijskog rezultata

	FIFO	LIFO	PROSJEČNE CIJENE
Kratkoročno	290	70	182
Dugoročno	110	330	218
UKUPNO	400	400	400

Zaključak: dugoročno gledano ukupna masa financijskog rezultata ostaje ista bez obzira na to koju metodu obračuna troškova zaliha sirovina i materijala poduzeće primjenjuje (uz pretpostavku da su ostali uvjeti nepromijenjeni). Drugim riječima, odabrana metoda vrednovanja zaliha ne utječe na uspješnost poslovanja u duljem razdoblju jer su rezultati na razini ukupno promatranog razdoblja po svim metodama jednaki.

Iako se primjenom svake od navedenih metoda u određenom računovodstvenom razdoblju visina troškova sirovina i materijala mijenja, ovim se metodama troškovi sirovina i materijala ne mogu povećavati ni smanjivati. Njima se može samo utjecati na visinu troškova u jednom razdoblju, ali se razlike u visini troškova u tijeku narednih razdoblja eliminiraju.

3.3. PODRUČJE REZERVIRANJA

Dugoročna rezerviranja za rizike i troškove u današnjim uvjetima neizvjesnosti, nesigurnosti i rizika u poslovanju dobivaju sve više pozornosti. Dugoročna rezerviranja koriste se s ciljem što realnijeg obračuna te se stvaraju za neizvjesne troškove koji mogu nastati u budućem razdoblju. Dugoročnim rezerviranjima direktno se utječe na visinu troškova, a posljedično i na visinu dobiti određenih obračunskih razdoblja.⁶²

Podloga za donošenje odluka o rezerviranju troškova i rizika nalazi se u MRS-u 37 – Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina. Cilj MRS-a 37 je osigurati da se na rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđenu imovinu primjenjuju odgovarajuća mjerila priznavanja i osnovice za mjerenje te da se u bilješkama objavi dovoljno podataka kako bi njihova vrsta, vremenski okvir i iznos bili razumljivi korisnicima. MRS 37 rezerviranje definira kao „obvezu neizvjesnog vremena ili iznosa.“⁶³

U literaturi se može naći i sljedeća definicija: „rezerviranja su sadašnje obveze za buduće izdatke.“⁶⁴

MRS 37 navodi da se rezerviranje priznaje ako:

- „subjekt ima sadašnju obvezu koja je posljedica prošloga događaja
- je vjerojatno da će podmirenje obveze zahtijevati odljev resursa s gospodarskim koristima
- je moguće izvršiti pouzdanu procjenu iznosa obveze“⁶⁵

Rezerviranja za troškove i rizike imaju karakter obveze poduzeća, a poduzeća ih često zloupotrebljavaju jer nisu propisane donja i gornja granica iznosa kojim će se tereti troškovi obračunskog razdoblja. Kratkoročno poduzeće može smanjiti dobit tekućeg razdoblja na način tako da poveća iznos koji je predviđen za rezerviranje ili može povećati dobit tekućeg razdoblja smanjenjem iznosa predviđenog za

⁶² Žager, 2008., str. 140

⁶³ Bakran, 2016., str. 326

⁶⁴ Miko, Kuček, 2008., str. 192

⁶⁵ Bakran, 2016., str. 328

rezerviranje. Ta mogućnost namjernog prikrivanja financijskog rezultata može biti snažan instrument porezne politike poduzeća. Ipak dugoročno gledano, radi se samo o odgođenim dobitima, a posljedično i odgođenim porezima.⁶⁶

Primjer 3.

Poduzeće „ABC“ je prodalo gotove proizvode u vrijednosti od 10.000,00 kn uz garantni rok od 2 godine. Procijenjeno je da će troškovi popravaka u garantnom roku iznositi:

- *varijanta 1.: 1% prodajne vrijednosti*
- *varijanta 2.: 5% prodajne vrijednosti*

Ostali troškovi poslovanja iznose 9.000,00 kn.⁶⁷

RAZMATRANJE U KRAĆEM RAZDOBLJU

Tablica 18. Račun dobiti i gubitka u prvom obračunskom razdoblju- rezerviranja

OPIS		varijanta 1%	varijanta 5%
A	UKUPNI PRIHODI	10.000	10.000
B	RASHODI bez troškova dugoročnih rezerviranja	9.000	9.000
C	FINANCIJSKI REZULTAT (A-B)	1.000	1.000
D	RASHODI po osnovi DUGOROČNIH REZERVIRANJA	100	500
F	FINANCIJSKI REZULTAT (A-B-D) DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	900	500

⁶⁶Žager, 2008., str. 141

⁶⁷ primjer prilagođen prema Žager, 2008., str. 141-146

U Tablici 18. prikazan je RDG navedenog primjera za prvo obračunsko razdoblje. Uočljivo je da je financijski rezultat bez uključenih rezerviranja za obje varijante (1% i 5%) jednak i iznosi 1.000,00 kn. Financijski rezultat se u konačnici korigira ovisno o procijenjenom iznosu troškova garancija. Pa tako u slučaju da troškovi popravka iznose 1% prodajne vrijednosti, konačni financijski rezultat se smanjuje još za 100,00 kn i iznosi 900,00 kn. U slučaju da troškovi popravka iznose 5% prodajne vrijednosti, konačni financijski rezultat se smanjuje za 500,00 kn i iznosi 500,00 kn.

Zaključak: uz ostale nepromijenjene uvjete, u kratkom roku iznos financijskog rezultata ovisi o procjeni rezerviranih troškova.

RAZMATRANJE U DULJEM RAZDOBLJU

Dugoročna vremenska dimenzija određena je brojem godina na koji se takvo rezerviranje odnosi. Po isteku roka, dugoročno rezerviranje mora biti neutralizirano.

Utjecaj na financijski rezultat u pojedinom obračunskom razdoblju za varijantu 1% i varijantu 5% prikazan je u Tablici 19.

Tablica 19. Račun dobiti i gubitka za varijantu 1% i varijantu 5%

OPIS		VARIJANTA 1%		VARIJANTA 5%	
		godina 1.	godina 2.	godina 1.	godina 2.
A	UKUPNI PRIHODI	10.000	10.000	10.000	10.000
B	RASHODI bez troškova dugoročnih rezerviranja	9.000	9.000	9.000	9.000
C	FINANCIJSKI REZULTAT (A-B)	1.000	1.000	1.000	1.000
D	RASHODI po osnovi DUGOROČNIH REZERVIRANJA	100	-	500	-
E	PRIHODI po osnovi ukidanja DUGOROČNIH REZERVIRANJA	-	100	-	500
F	FINANCIJSKI REZULTAT (A-B-C+E) DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	900	1.100	500	1.500

Financijski rezultat za obje varijante je umanjen iznosom ukalkuliranih troškova u prvom obračunskom razdoblju. U drugom obračunskom razdoblju, budući da nije bilo stvarnih troškova, izvršena je neutralizacija prethodno ukalkuliranog iznosa. Dobit je u drugom obračunskom razdoblju uvećana za iznos smanjenja u prvom obračunskom razdoblju.

Tablica 20. Utjecaj dugoročnih rezerviranja na financijski rezultat

OPIS	VARIJANTA 1%	VARIJANTA 5%
godina 1.	$1.000 - 100 = 900$	$1.000 - 500 = 500$
godina 2.	$1.000 + 100 = 1.100$	$1.000 + 500 = 1.500$
UKUPNO	$2.000 + 0 = 2.000$	$2.000 + 0 = 2.000$

Zaključak: u duljem razdoblju razmatranja, dugoročna rezerviranja ne utječu na financijski rezultat.

3.4. PODRUČJE PRIZNAVANJA PRIHODA I OTPISA POTRAŽIVANJA

Dva su temeljna pitanja vezana uz utvrđivanje i priznavanje prihoda:

- Kako mjeriti prihode?
- Kada priznati prihode u izvještaju o dobiti?

Prihode je potrebno mjeriti po fer vrijednosti primljenih naknada ili potraživanja, dok se priznavanje prihoda temelji na osnovnoj računovodstvenoj pretpostavci nastanka događaja prema kojoj se prihodi i rashodi priznaju onda kad su zarađeni, a ne onda kad je uslijedio stvarni primitak ili izdatak novca.⁶⁸

Računovodstveni postupak za mjerenje, priznavanje i objavljivanje prihoda propisuju MRS 18 Prihodi i HSFI 15 Prihodi.

⁶⁸ Žager, 2008., str. 146

MRS 18 prihode definira kao „bruto priljev gospodarskih koristi tijekom razdoblja, a proizlaze iz redovnog poslovanja subjekta, što ima za posljedicu povećanje vlasničkog kapitala, osim povećanja povezanih s uplatama sudionika u kapitalu.“⁶⁹

Prihodi potječu iz redovnih aktivnosti poduzetnika kao što su prodaja proizvoda i robe, pružanje usluga, kamate, tantijemi i dividende.

Primjer 4.

Tijekom obračunskog razdoblja prodano je proizvoda u vrijednosti 10.000,00 kn. Menadžment je procijenio:

- *varijanta 1.: svi uvjeti za priznavanje prihoda su ostvareni*
- *varijanta 2.: 1% prihoda je neizvjesno glede naplate*
- *varijanta 3.: 5% prihoda je neizvjesno glede naplate*

*Nužna pretpostavka: svi ostali elementi su konstantni, tj. svi prihodi proizlaze iz prodaje proizvoda, a rashodi iznose 9.000,00 kn.*⁷⁰

RAZMATRANJE U KRAĆEM RAZDOBLJU

Tablica 21. Račun dobiti i gubitka za prvo obračunsko razdoblje- priznavanje prihoda

OPIS	VARIJANTA		
	svi uvjeti za priznavanje prihoda su ostvareni	1% prihoda je neizvjesno glede naplate	5% prihoda je neizvjesno glede naplate
PRIHODI	10.000	9.900	9.500
RASHODI	9.000	9.000	9.000
DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	1.000	900	500

⁶⁹ Bakran, 2016., str. 129

⁷⁰ primjer prilagođen prema Žager, 2008., str. 148

Tablica 21. nam prikazuje da iznos financijskog rezultata ovisi o načinu priznavanja prihoda. Kad su svi uvjeti za priznavanje prihoda ostvareni ostvaruje se bruto dobit od 1.000,00 kn. Kad menadžment procijeni da je prilikom isporuke robe naplata neizvjesna, tad se priznavanje prihoda u utvrđenom iznosu odgađa. Kad menadžment procijeni da je 1% prihoda neizvjesno glede naplate, imamo situaciju kada prihodi tog razdoblja ne iznose više 10.000,00 kn, nego se umanjuju za tih 1%, odnosno 100,00 kn te iznose 9.900,00 kn, što umanjuje bruto dobit i ona sada iznosi 900,00 kn. Ukoliko je procjena da će 5% prihoda biti neizvjesno glede naplate, prihodi će iznositi 9.500,00 kn, a bruto dobit će biti 500,00 kn.

Zaključak: politika priznavanja prihoda utječe na visinu financijskog rezultata u kraćem razdoblju.

RAZMATRANJE U DULJEM RAZDOBLJU

Dulje razdoblje potrebno je proučiti samo u slučajevima odgođenih prihoda.

Tablica 22. Račun dobiti i gubitka dugoročna dimenzija- priznavanje prihoda

OPIS	VARIJANTA			
	1% prihoda neizvjesno glede naplate		5% prihoda neizvjesno glede naplate	
	2015.	2016.	2015.	2016.
PRIHODI	9.900	10.100	9.500	10.500
RASHODI	9.000	9.000	9.000	9.000
DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	900	1.100	500	1.500

U promatranom obračunskom razdoblju ukupni financijski rezultat je jednak bez obzira na iznos prethodno odgođenih prihoda, samo je raspored po pojedinim obračunskim razdobljima različit.

Tablica 23. Raspored financijskog rezultata po obračunskim razdobljima

OPIS	1% prihoda neizvjesno glede naplate	5% prihoda neizvjesno glede naplate
2015.	900	500
2016.	1.000	1.500
UKUPNO	2.000	2.000

Zaključak: računovodstvenim politikama na području priznavanja prihoda nije moguće umjetno stvoriti financijski rezultat, već samo odgoditi za buduća razdoblja.

Potraživanja su nematerijalan oblik imovine koji se definira kao „određeno pravo koje proizlazi iz poslovnih odnosa i odnose se na buduće priljeve novaca.“

Potraživanja mogu biti:

- potraživanja vezana uz realizaciju proizvoda ili usluge
- potraživanja od zaposlenih
- potraživanja od države i drugih institucija
- potraživanja od povezanih poduzeća
- ostala potraživanja.⁷¹

U nastavku rada biti će prikazano što se događa kada poduzeće ima potraživanja od kupaca s dospijećem kraćim od godine dana i što se događa ako se dio tih prihoda otpisuje. Od pozicije potraživanje očekuje se priljev budućih ekonomskih koristi, a kad je u pitanju otpis potraživanja smanjit će se iznos dobiti obračunskog razdoblja. Iskazana dobit biti će manja, što su otpisana potraživanja veća.⁷²

⁷¹ Žager K., 2008., str. 150

⁷² Žager K., 2008., str 150-152

Tablica 24. Račun dobiti i gubitka- utjecaj vrijednosnog usklađenja

OPIS	VARIJANTA		
	svi uvjeti za priznavanje prihoda su ostvareni	otpisuje se 100 kn potraživanja od kupaca	otpisuje se 500 kn potraživanja od kupaca
UKUPNI PRIHODI	10.000	10.000	10.000
RASHODI			
Vrijednosno usklađenje	-	100	500
Ostali rashodi	9.000	9.000	9.000
UKUPNI RASHODI	9.000	9.100	9.500
DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	1.000	900	500

Tablica 24. prikazuje utjecaj vrijednosnog usklađenja na bruto dobit. Što je veći iznos otpisa, to su veći i rashodi, a manja bruto dobit i iznos poreznog opterećenja.

Zaključak: računovodstvenom politikom otpisa potraživanja u kratkom roku može se utjecati na financijski položaj i uspješnost poslovanja.

4. UTJECAJ RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA NA POSLOVNI REZULTAT ŽUPANIJSKIH CESTA ZAGREBAČKE ŽUPANIJE d.o.o.

Kao primjer iz prakse na kojem će biti prikazan odabir računovodstvenih politika i njihova primjena odabrane su Županijske ceste Zagrebačke županije d.o.o. koje se bave održavanjem i zaštitom cesta, građevinarstvom i projektiranjem.

4.1. OPĆI PODACI O DRUŠTVU

Društvo je osnovano temeljem Zakona o javnim cestama i upisano je u Trgovačkom sudu u Zagrebu 15. prosinca 1997. godine. Sjedište Društva nalazi se u Donjoj Zelini. U stopostotnom je vlasništvu Zagrebačke županije, a Društvo zastupa direktor Franjo Lazarin.

Osnovne djelatnosti Društva su:

- redovno i izvanredno održavanje javnih cesta na području Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije te dijela Sisačko-moslavačke
- planiranje, stručni nadzor i kontrola izvođenja radova održavanja javnih cesta
- osiguranje uklanjanja oštećenih i napuštenih vozila i drugih stvari s javne ceste
- ophodnja, obavješćivanje javnosti o prohodnosti javnih cesta, izvanrednim događajima na njima i o meteorološkim uvjetima na njima značajnim za sigurno odvijanje prometa
- vođenje podataka o javnim cestama
- proizvodnja asfaltne mase.

Operativne jedinice Županijskih cesta Zagrebačke županije d.o.o. su:

- Uprava Društva
- Terenske operativne jedinice
- Centralna mehaničarka radiona

- Građenje
- Signalizacija
- Asfaltna baza Vrbovec
- Centralna dežurna služba

Radovima unutar Društva koordiniraju stručne službe Uprave, a neke od njihovih zadaća su ugovaranje radova, nabava materijala te analiza realizacije radova na terenu.

Županijske ceste Zagrebačke županije d.o.o. preko svojih terenskih operativnih jedinica redovno održavaju 2.650 km državnih, županijskih i lokalnih cesta. Operativne jedinice prema području koje održavaju su:

- Nadcestarija Krapina
- Nadcestarija Zabok
- Nadcestarija Samobor
- Nadcestarija Zaprešić
- Nadcestarija Zagreb
- Nadcestarija Vrbovec
- Nadcestarija Kutina

Sve nadcestarije opremljene su vozilima i mehanizacijom za obavljanje redovnog održavanja cesta. Za otklanjanje eventualnih kvarova na vozilima, strojevima i opremi zadužena je Centralna mehaničarka radiona.

Poslovima građenja te izvanrednog održavanja prometnica bavi se operativna jedinica Građenje.

Operativna jedinica Signalizacija bavi se izradom horizontalne signalizacije.

Za proizvodnju svih vrsta asfalta zadužena je Asfaltna baza u Vrbovcu.

Centralna dežurna služba zaprima i dojavljuje sve bitne informacije vezane uz stanje na cestama i dežurna je 24 sata dnevno.⁷³

⁷³ Županijske ceste Zagrebačke županije d.o.o., <http://www.zcz.hr/about.html>

4.2. RAČUNOVODSTVE POLITIKE DRUŠTVA

Ovo Društvo izabrano je za primjer jer je Državni ured za reviziju Republike Hrvatske u Izvješću o obavljenoj reviziji 2011. godine za spomenuto Društvo izrazio uvjetno mišljenje za 2010. godinu, između ostalog i na području računovodstvenih politika: „Poslovne događaje odobrile su ovlaštene osobe, dokumentacija o značajnijim poslovnim transakcijama je potpuna i točna te omogućuje praćenje poslovnih događaja, osim što Društvo nije donijelo računovodstvene politike kojima bi bio utvrđen računovodstveni sadržaj ekonomskih kategorija i njihovo iskazivanje i interpretiranje, a obuhvaćaju načela, osnove, dogovore, praksu i pravila koje primjenjuje Društvo pri sastavljanju i prezentiranju financijskih izvještaja. Potreba usvajanja računovodstvenih politika proizlazi iz točke 1.38 HSFI-ja 1 Financijski izvještaji, prema kojoj poduzetnik treba objaviti u bilješkama, među ostalim, sažetak značajnijih računovodstvenih politika. HSFI-ji zahtijevaju od trgovačkog društva da odabere metode iskazivanja imovine, obveza i kapitala koje će cjelovito realno i objektivno prikazati stanje i poslovanje društva. Računovodstvene politike valja primjenjivati sustavno, dosljedno i dugoročno, odnosno do promjene okolnosti, promjene standarda, propisa ili kada menadžment zaključi da neka druga metoda bolje održava stanje i poslovanje društva.“⁷⁴

Državni ured za reviziju je naložio donošenje računovodstvenih politika u skladu s odredbama HSFI-ja. Društvo je prihvatilo nalaz te su naveli da će otkloniti utvrđene nepravilnosti u roku od 60 dana.⁷⁵

Županijske ceste Zagrebačke županije d.o.o. u svom godišnjem izvještaju za 2010. tvrde da su temeljni financijski izvještaji sastavljeni temeljem Zakona o trgovačkim društvima, Zakona o računovodstvu, HSFI-ja te Računovodstvenim politikama Društva, a da su računovodstvene politike usklađene su s HSFI-jima. No sažetak osnovnih računovodstvenih politika koji slijedi u nastavku otkriva da ipak nisu prilagođene HSFI-jima. Niti su promijenjene u financijskim izvještajima za 2011. i 2012. godinu. Novi sažetak pojavljuje se tek 2013., a u takvom obliku ostaje i u izvještajima za 2014. i 2015.

⁷⁴ Državni ured za reviziju, 2011., str. 6

⁷⁵ Državni ured za reviziju, 2011., str. 6

Sažetak osnovnih računovodstvenih politika u 2010./2011./2012. godini

„Prihodi

Prihodi predstavljaju povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja imovine ili smanjenja obveza, kada ti priljevi imaju za posljedicu povećanje kapitala.

Prihod se priznaje kada je vjerojatno da će buduće ekonomske koristi ulaziti kod poduzetnika i kada se koristi mogu pouzdano izmjeriti, a dijele se na poslovne prihode, financijske prihode i izvanredne ostale prihode.

Rashodi

Rashodi predstavljaju smanjena ekonomskih koristi kroz obračunsko razdoblje u obliku odljeva ili iscrpljenja imovine ili stvaranja obveza što za posljedicu ima smanjenje kapitala. Rashodi se dijele na poslovne rashode, financijske rashode i izvanredne rashode.

Dugotrajna imovina

Dugotrajna imovina se priznaje u bilanci kada je vjerojatno da će buduće ekonomske koristi teći kod poduzetnika i kada imovina ima trošak ili vrijednost koja se pouzdano može izmjeriti, a očekuje se da će se realizirati u roku dužem od godine dana, odnosno da se ne drži za prodaju ili potrošnju u redovitom tijeku poslovanja.

Dugotrajnu imovinu predstavlja dugotrajna materijalna i nematerijalna imovina.

Kratkotrajna imovina

Kratkotrajna imovina je imovina koja ispunjava sljedeće uvjete:

- očekuje se da će se realizirati ili se drži za prodaju ili potrošnju u redovitom tijeku poslovanja
- očekuje se da će se realizirati unutar dvanaest mjeseci od datuma bilance
- novac ili novčani ekvivalent, osim ako mu je ograničena mogućnost razmjene ili uporabe za podmirivanje obveza za razdoblje od najmanje dvanaest mjeseci od datuma bilance.

Kratkotrajnu imovinu predstavljaju: zalihe, potraživanja, kratkotrajna financijska imovina i novčana sredstva.

Kapital i obveze

Ukupni kapital i rezerve predstavljaju vlastiti izvor financiranja imovine izračunat kao ostatak imovine nakon odbitka svih obveza. Sačinjavaju ga. Temeljni (upisani) kapital, rezerve iz dobiti, zadržana dobit i dobit tekuće godine.

Rezerviranja

Rezerviranja se odnose na rezerviranja za moguće troškove u jamstvenom roku po izvršenim radovima te rezerviranja za započete sudske sporove.

Dugoročne obveze

Na dugoročnim obvezama iskazuje se dugoročni dio financijskih obveza.

Kratkoročne obveze

Kratkoročne obveze su sadašnja obveza koja ispunjava bilo koji od slijedećih kriterija:

- očekuje se da će se podmiriti u redovnom tijeku poslovnog ciklusa
- dospijeva za podmirenje u roku unutar dvanaest mjeseci poslije datuma bilance
- poduzetnik nema bezuvjetno pravo odgađati podmirenje obveze za najmanje dvanaest mjeseci poslije datuma bilance.“⁷⁶

⁷⁶ Revidirani godišnji financijski izvještaji za 2010. godinu, 2011., str. 14-15 / Revidirani godišnji financijski izvještaji za 2011. godinu, 2012., str. 11-12 / Revidirani godišnji financijski izvještaji za 2012. godinu, 2013., str 11-12

Sažetak osnovnih računovodstvenih politika u 2013./2014./2015. godini

„Nematerijalna imovina

Prilikom nabave sredstva dugotrajne nematerijalne imovine se evidentiraju u visini troška nabave umanjena za diskonte i rabate, a po uvećanju za zavisne troškove koji su nastali radi stavljanja sredstva u uporabu.

Nekretnine, postrojenja i oprema

Materijalna imovina, izuzev zemljišta, iskazuje se po trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju i trajna umanjjenja vrijednosti.

Naknadni izdatci uključuju se u knjigovodstvenu vrijednost imovine ili se, po potrebi, priznaju kao zasebna imovina samo ako će društvo imati buduće ekonomske koristi od spomenute imovine te ako se trošak imovine može pouzdano mjeriti. Popravci i održavanja nekretnina, postrojenja i opreme priznaju se kao rashodi razdoblja u kojem su nastali.

Amortizacija se knjiži kao trošak razdoblja, a obračunava se pravocrtnom metodom tijekom očekivanog korisnog vijeka trajanja imovine. Očekivani korisni vijek trajanja prema oblicima imovine:

Imovina	Očekivani korisni vijek trajanja (godine)
Građevinski objekti i postrojenja	10-20
Vozila i strojevi	4-8
Oprema	2-5
Ostala dugotrajna imovina	10

Korisni vijek trajanja, metoda amortizacije i ostatak vrijednosti preispituju se na kraju svake poslovne godine i ukoliko se očekivanja razlikuju od prethodnih procjena, promjene se priznaju kao promjene u računovodstvenim procjenama.

Zemljište i investicije se ne amortiziraju. Amortizacija ostale imovine obračunava se za svako pojedinačno sredstvo prema pravocrtnoj metodi po stopama prikladnim za otpis nabavne vrijednosti kroz procijenjeni korisni vijek trajanja imovine.

Stavke nekretnina, postrojenja i opreme koje su rashodovane ili prodane isključene su iz bilance zajedno s pripadajućom akumuliranom amortizacijom. Bilo koja zarada ili gubitak nastao pri prestanku priznavanja imovine (izračunat kao razlika između neto prodanih primitaka i knjigovodstvene vrijednosti imovine u trenutku prodaje) iskazuje se u računu dobitka u godini prestanka priznavanja.

Zalihe

Zalihe sirovina i potrošnog materijala vrednuju se prema nabavnoj vrijednosti po principu prosječne ponderirane cijene. Troškovi nabave obuhvaćaju kupovnu cijenu, nepovratne poreze, troškove prijevoza i druge troškove koji se mogu izravno pripisati nabavci. Vrijednost trgovačkog i količinskog popusta umanjuje vrijednost troškova nabave. Oštećene i zastarjele zalihe procjenjuju se na dan bilance prema neto utrživoj vrijednosti. Zalihe sitnog inventara jednokratno se otpisuju prilikom stavljanja u uporabu.

Potraživanja

Potraživanja se početno mjere po fer vrijednosti. Ukoliko se naplata potraživanja odlaže za dulje vremensko razdoblje (dulje od jedne godine), a nisu ugovorene kamate, ili su ugovorene po stopi koja je niža od tržišne, potraživanja se priznaju u iznosu koji predstavlja sadašnju vrijednost budućih novčanih tokova diskontiranih primjenom tržišne kamatne stope.

Rashod se priznaje u RDG ako su se potraživanja prestala priznavati zbog nenadoknadivosti ili je njihova vrijednost umanjena.

Prihodi koji su ostvareni i za njih su učinjeni odgovarajući rashodi, ali nemaju elemenata da se evidentiraju kao potraživanja, iskazuju se kao aktivna vremenska razgraničenja prema svoti navedenoj u ispravi koja dokazuje nastali poslovni događaj. Kada se steknu uvjeti za ispostavljanje dokumenata po osnovi kojeg se stječu potraživanja, vremenska razgraničenja se prenose na račune potraživanja.

Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti uključuju novac u blagajnama, kratkoročne depozite kod banaka s ugovorenim dospijecem do 3 mjeseca i sredstva na računima banaka. Stanje novca na računima kod banaka i u blagajni iskazuje se u nominalnoj vrijednosti izraženoj u hrvatskoj valutnoj jedinici. Devizna sredstva na računima i u blagajni preračunavaju se na srednji tečaj Hrvatske narodne banke na dan bilance.

Priznavanje prihoda

Prihodi od prodaje su dio poslovnih prihoda koje Društvo ostvaruje prodajom proizvoda (asfaltne mješavine iz vlastite proizvodnje) i pružanjem usluga u okviru održavanja i građenja cesta. Prihodi od prodaje priznaju se kada: su na kupca preneseni značajni rizici i koristi od vlasništva na proizvodima, vjerojatno je da će ekonomske koristi u svezi prodaje proizvoda pritjecati kod poduzetnika i kada se iznos prihod, ali i troškova nastalih u svezi prodaje proizvoda, može pouzdano izmjeriti. Prihodi od pružanja usluga priznaju se prema stupnju dovršenosti usluge na datum sastavljanja financijskog izvještaja uz uvjet pouzdanog mjerenja. Kada mjerenja nije pouzdano prihod se priznaje samo u visini priznatih rashoda.

Prihodi su bruto priljevi ekonomskih koristi tijekom razdoblja koji proizlaze iz redovitih aktivnosti društva i koji imaju za posljedicu povećanje kapitala osim povećanja kapitala koja se odnose na unose sudionika u kapitalu. Prihodi se mjere po fer vrijednosti primljene naknade ili potraživanja. Kod pružanja usluga prihod se priznaje prema stupnju izvršenja usluge, odnosno kada ne postoji značajna neizvjesnost u pogledu pružanja usluge ili pripadajućih troškova. Prihodi se sastoje od: poslovnih, financijskih i izvanrednih prihoda.

Kapital

Upisani kapital iskazuje se u svoti koja je upisana u sudski registar prilikom osnivanja, odnosno promjene upisa vrijednosti kapitala u trgovačkom registru.

Rezerviranja

Rezerviranja se priznaju ako društvo ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obvezu kao posljedicu prošlog događaja, ako je vjerojatno da će biti potreban odljev resursa radi podmirivanja obveze te ako se iznos obveze može pouzdano procijeniti. Sastoje se od rezerviranja za moguće troškove u jamstvenom roku po izvršenim radovima te rezerviranja za započete sudske sporove.⁷⁷

4.3. NEPRAVILNOSTI RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Državni ured za reviziju utvrdio je određene nepravilnosti računovodstvenih politika u izvještaju za 2010. godinu na području amortizacije i rezerviranja.

Tablica 25. Amortizacija ŽCZŽ d.o.o. u razdoblju 2009.-2015. godine

	Zemljište	Građevinski objekti	Postrojenja i oprema	Alati, pogonski inventar i teretna imovina	Ostala nematerijalna imovina	UKUPNO
2009.	-	583.880	5.742.156	3.993.554	31.671	10.351.261
2010.	-	649.158	3.629.222	1.324.889	73.385	5.676.654
2011.	-	734.925	4.547.613	1.590.001	132.433	7.001.972
2012.	-	745.445	3.491.748	1.034.329	59.855	5.331.377
2013.	-	880.323	3.943.911	1.802.583	45.376	6.672.193
2014.	-	903.981	4.370.664	1.747.373	79.873	7.101.891
2015.	-	921.386	4.307.310	1.577.008	19.836	6.825.540

Amortizaciju dugotrajne imovine Županijske ceste Zagrebačke županije d.o.o. obračunavaju pravocrtnom, odnosno linearnom metodom. Troškovi amortizacije za 2010. godinu ostvareni su u iznosu 5.676.654,00 kn (Tablica 25.), a odnose se na amortizaciju dugotrajne nematerijalne imovine (računalni programi) u iznosu

⁷⁷ Revidirani godišnji financijski izvještaji za 2013. godinu, 2014., str. 10-12 / Revidirani godišnji financijski izvještaji za 2014. godinu, 2015., str. 11-13 / Revidirani godišnji financijski izvještaji za 2015. godinu, 2016., str. 11-13

73.385,00 kn i dugotrajne materijalne imovine u iznosu 5.603.269,00 kn (građevinski objekti, postrojenja i oprema te alati, pogonski inventar i transportna imovina). 2009. godine amortizacijske stope za određene grupe materijalne imovine (oprema, vozila, osim osobnih automobila, mehanizacija) udvostručile su se s 25% na 50% godišnje te je to obavljeno na temelju odluke direktora Društva, a obrazloženo je pojačanim fizičkim trošenjem imovine tijekom godine. U 2010. računovodstvena procjena vijeka upotrebe opet se promijenila, ovaj put na način da se smanjila stopa amortizacije s 50% na 25% godišnje, na temelju odluke direktora. Zbog toga je ukupni trošak amortizacije za 2010. godinu manji za 4.674.607 kuna. U Bilješkama uz financijske izvještaje za 2010. objavljeno je da je Društvo „promijenilo računovodstvenu politiku obračuna amortizacije dugotrajne nematerijalne imovine. A da za ni jednu grupu dugotrajne materijalne imovine u 2010. godini godišnje amortizacijske stope nisu podvostručene osim za dugotrajnu nematerijalnu imovinu.“ U Bilješkama nije objavljen iznos promjene računovodstvene procjene vijeka uporabe imovine, odnosno nije kvantificiran učinak promjene na tekuće i buduće razdoblje. Prema HSFI-ju 3 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške poduzetnik treba objaviti vrstu i iznos promjene računovodstvene procjene koja ima učinak na tekuće razdoblje ili za koju se očekuje da će imati učinak na buduća razdoblja. Pritom se promjena amortizacijskih stopa ne bi smjela primjenjivati u svrhu podešavanja rezultata poslovanja trgovačkog društva. Pri promjeni računovodstvene procjene treba voditi brigu o načelu dosljednosti koje govori kako se financijski izvještaji moraju sastavljati po jednom usvojenim politikama i metodama te da se te politike dosljedno primjenjuju kako bi se omogućila usporedivost financijskih izvještaja. Ako se iz nekih razloga politike odnosno procjene mijenjaju, tada se to mora navesti u bilješkama.⁷⁸

⁷⁸ Državni ured za reviziju, 2011., str. 7-8

Tablica 26. Dugoročna rezerviranja ŽCZŽ d.o.o.

OPIS	IZNOS
Stanje 1.01.2010.	12.850.556
Iskorišteni iznosi rezerviranja	
Neiskorišteni iznos rezerviranja (ukidanje rezerviranja)	4.838.770
- za troškove u jamstvenom roku	4.607.229
- za troškove sudskih sporova	231.541
Rezerviranja po odluci za 2010. Godinu	3.783.365
- za troškove u jamstvenom roku	3.562.693
- za troškove sudskih sporova	220.672
Stanje na dan 31.12.2010. godine	11.795.151

Tablica 27. Račun dobiti i gubitka 2010. godine –ispravak prema procjeni revizije

	2010.	2010. ISPRAVAK
POSLOVNI PRIHODI	116.265.594	116.265.594
POSLOVNI RASHODI	113.840.515	113.739.688
REZERVIRANJA	3.783.365	3.682.538
FINANCIJSKI PRIHODI	23.395	23.395
FINANCIJSKI RASHODI	196.197	196.197
IZVANREDNI PRIHODI	1.584.438	1.584.438
IZVANREDNI RASHODI	774.963	774.963
DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	3.061.752	2.960.925

Tablica 27. prikazuje račun dobiti i gubitka za 2010. godinu. Županijske ceste Zagrebačke županije d.o.o. prikazale su dobit prije oporezivanja u visini od 3.061.752 kune. U izvještaju neovisnog revizora navodi se pozitivno mišljenje. Državni ured za reviziju u svom izvještaju navodi da su troškovi rezerviranja za moguće troškove u jamstvenom roku iskazani iznosili 3.562.693,00 kn (Tablica 27.).

Najveći dio u iznosu 3.461.866,00 kn odnosi se na rezerviranja po izvršenim radovima u 2010. sedmorici naručitelja, na temelju zaključenih ugovora. Ugovorima se Društvo obvezalo dostaviti naručiteljima jamstvo za otklanjanje nedostataka u jamstvenom roku (zadužnicu, garanciju poslovne banke) u visini 10% od vrijednosti izvedenih radova (bez poreza na dodanu vrijednost) s rokom važenja od dvije godine od dana primopredaje radova. Navedenim naručiteljima radovi su izvedeni u vrijednosti 34.618.660,00 kn, od čega se na jednog naručitelja odnosi 28.039.044,00 kn. Društvo nije dostavilo naručiteljima ugovorena jamstva. U 2010. nije bilo zahtjeva naručitelja radova za otklanjanje nedostataka u jamstvenom roku stoga Društvo nije imalo troškove u vezi otklanjanja nedostataka po obavljenim radovima u jamstvenom roku. Za preostale troškove rezerviranja za moguće troškove u jamstvenom roku u iznosu 100.827,00 kn iz dokumentacije nije vidljivo da Društvo ima sadašnju obvezu, odnosno da je vjerojatno da će podmirivanje obveze zahtijevati odljev sredstava (rezerviranja u iznosu 64.526,00 kn izvršena su na temelju narudžbenica za koje se Društvo nije obvezalo dati jamstvo za otklanjanje nedostataka u jamstvenom roku, a za rezerviranja u iznosu 36.301,00 kn nema obračuna izvedenih radova). Društvo nema računovodstvene politike kojima bi se za troškove rezerviranja utvrdila načela, praksa i pravila koja primjenjuje pri sastavljanju i prezentiranju financijskih izvještaja. Troškovi rezerviranja evidentirani su u poslovnim knjigama na temelju odluke direktora Društva. U Bilješkama uz financijske izvještaje nije detaljnije navedeno na što se rezerviranja odnose i očekivano vrijeme odljeva ekonomskih koristi vezanih uz rezerviranja. Prema HSFI-ju 13 Obveze rezerviranje se priznaje kada poduzetnik ima sadašnju obvezu kao rezultat prošlog događanja, kada je vjerojatno da će podmirivanje obveze zahtijevati odljev resursa, te kada se iznos obveze može pouzdano procijeniti. Prema HSFI-ju 16 Rashodi, u bilješkama poduzetnik mora objaviti opis, iznos i očekivano vrijeme odljeva ekonomskih koristi vezanih uz rezerviranja. U tablici je prikazan i račun dobiti i gubitka u slučaju kada 100.827,00 kn ne bi bilo uključeno u rezerviranja, što bi dovelo i do manje dobiti prije oporezivanja (2.960.295,00 kn) što znači da financijski rezultat nije realno prikazan. Poduzeće je koristeći računovodstvene politike na području rezerviranja prikazalo nerealan rezultat.⁷⁹

⁷⁹ Državni ured za reviziju, 2011., str. 7-9

5. ZAKLJUČAK

Financijski izvještaji poduzeća, kao glavni pokazatelji financijskog položaja i uspješnosti poslovanja, sastavljaju se na temelju definiranih računovodstvenih politika. Računovodstvene politike obuhvaćaju načela, osnove, pravila i postupke koje poduzeće usvoji za sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja. Temeljem načela dosljednosti jednom usvojene računovodstvene politike potrebno je dosljedno primjenjivati iz jednog obračunskog razdoblja u drugo obračunsko razdoblje. Sve računovodstvene politike dio su poslovne politike poduzeća i na menadžmentu je da odabere koje će se računovodstvene politike koristiti. Ne postoji jedinstvena lista usvojenih računovodstvenih politika koje bi vrijedile za sva poduzeća. Izbor je velik, a na menadžmentu je da odabere najbolja sredstva i instrumente da se ostvare zadani ciljevi. Ono što je bitno da računovodstvene politike moraju biti u skladu s propisima, pa se tako u Republici Hrvatskoj usklađuju sa HSFI i MSFI. Kojih standarda se određeno poduzeće mora pridržavati propisuje Zakon o računovodstvu. Zbog mogućnosti primjene raznih politika, potrebna su obrazloženja uz računovodstvene politike koja se objavljuju u bilješkama uz financijske izvještaje. U bilješkama je potrebno navesti i obrazložiti i promjene računovodstvenih politika.

Područja na kojima računovodstvene politike imaju najznačajniji utjecaj su dugotrajna imovina i amortizacija, zalihe, rezerviranja te priznavanje prihoda i otpis potraživanja. U tim kategorijama se različitim računovodstvenim politikama može utjecati izravno na visinu troškova pojedinog obračunskog razdoblja, a u konačnici i na poslovni rezultat. Važno je napomenuti da računovodstvenim politikama nije moguće stvoriti poslovni rezultat, već izborom različitih metoda se poslovni rezultat premješta iz jednog obračunskog razdoblja u drugo. Drugim riječima, utjecaj računovodstvenih politika na uspješnost poslovanja je znatan u kratkom roku, dok dugoročno ne postoji.

Primjer Županijskih cesta Zagrebačke županije d.o.o. dokazuje da računovodstvene politike imaju utjecaj na poslovni rezultat. Županijske ceste Zagrebačke županije d.o.o. iskazale su nerealan poslovni rezultat na području amortizacije dugotrajne imovine i rezerviranja za moguće troškove u jamstvenom roku.

6. LITERATURA

- 1) Belak Vinko: *Osnove profesionalnog računovodstva*, 2. naklada., Veleučilište u Splitu, Split, 2002.
- 2) Belak Vinko: *Financijsko i menadžersko računovodstvo proizvodnje*, RRiF, Zagreb, 2015.
- 3) Državni ured za reviziju, Izvješće o obavljenoj reviziji ŽCZŽ d.o.o., 2011., <http://www.revizija.hr> , dostupno 3.3.2017.
- 4) Bakran Domagoj, Gulin Danimir, Milčić Ivica: *MSFI HSFI*, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2016.
- 5) Habek Mladen: *Računovodstvene politike poduzetnika*, RRiF, Zagreb, 2002.
- 6) Meigs & Meigs: *Računovodstvo - temelj poslovnog odlučivanja*, 9. izdanje, Mate d.o.o., Zagreb, 1999.
- 7) Mijoč Ivo, *Računovodstvena načela i standardi (MSFI I MRS)*, Ekonomski fakultet u Osijeku, Katedra za financije i računovodstvo
- 8) Miko Ladislav, Kukec Sandra Katarina: *Računovodstvo*, 2. izdanje., TIVA, Varaždin, 2008.
- 9) Miljak Toni, Bubić Jasenka, Kitić Maja: *Računovodstvena politika amortizacije u funkciji donošenja poslovnih odluka poduzeća*, Učenje za poduzetništvo, Zagreb, 2012.
- 10) Perčević Hrvoje: *Metode obračuna troškova u proizvodnom sektoru Republike Hrvatske*, Ekonomski pregled, 2006.
- 11) Ramljak Branka: *Računovodstvene politike- utjecaj na izgled financijskih izvještaja*, Sveučilište u Splitu, Split, 2011.
- 12) Revidirani godišnji financijski izvještaji: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do> , dostupno 3.3.2017
- 13) Sačer Mamić Ivana, Sever Ivana: *Primjena međunarodnih standarda financijskog izvještavanja – studije slučaja*, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2013.
- 14) Zakon o računovodstvu, NN 78/15, 134/15, 120/16: <http://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-ra%C4%8Dunovodstvu>, dostupno 3.3.2017.

- 15) Zelenika Ratko, Zanne Marina: *Poslovna politika u funkciji povećanja konkurentnosti pomorskih brodara*, Naše more, 2008., str. 80-96
- 16) Žager Katarina, Mamić Sačer Ivana, Sever Sanja, Žager Lajoš: *Analiza financijskih izvještaja*, 2. prošireno izdanje, MASMEDIA d.o.o., Zagreb, 2008.
- 17) Županijske ceste Zagrebačke županije d.o.o.: <http://www.zcz.hr/about.html>, dostupno 3.3.2017.

7. POPIS SLIKA I TABLICA

POPIS SLIKA

Slika 1. Transformacija podataka u računovodstvene informacije	4
Slika 2. Odnos računovodstvenih politika, poslovne politike i upravljanja	8
Slika 3. Najznačajnija područja primjene računovodstvenih politika	20

POPIS TABLICA

Tablica 1. Usporedba MRS 8 i HSFI 3	18
Tablica 2. Iznosi amortizacije prema različitim metodama	24
Tablica 3. Račun dobiti i gubitka za 1. godinu ovisno o metodi amortizacije.....	24
Tablica 4. Račun dobiti i gubitka kod proporcionalne metode amortizacije	25
Tablica 5. Račun dobiti i gubitka kod progresivne metode amortizacije	25
Tablica 6. Račun dobiti i gubitka kod degresivne metode amortizacije	26
Tablica 7. Financijski rezultat kroz godine i metode amortizacije	26
Tablica 8. FIFO metoda	31
Tablica 10. LIFO metoda	34
Tablica 11. Usporedni prikaz vrijednosti troškova i zaliha po metodama (kratki rok) ..	34
Tablica 12. Račun dobiti i gubitka- utjecaj metoda obračuna zaliha kratkoročno	35

Tablica 13. Račun dobiti i gubitka- FIFO metoda	36
Tablica 14. Račun dobiti i gubitka- LIFO metoda.....	36
Tablica 15. Račun dobiti i gubitka- metoda prosječnih cijena	36
Tablica 16. Alokacija troškova sirovina	37
Tablica 17. Alokacija financijskog rezultata	37
Tablica 18. Račun dobiti i gubitka u prvom obračunskom razdoblju- rezerviranja	39
Tablica 19. Račun dobiti i gubitka za varijantu 1% i varijantu 5%	40
Tablica 20. Utjecaj dugoročnih rezerviranja na financijski rezultat	41
Tablica 21. Račun dobiti i gubitka za prvo obračunsko razdoblje- priznavanje prihoda	42
Tablica 22. Račun dobiti i gubitka dugoročna dimenzija- priznavanje prihoda	43
Tablica 23. Raspored financijskog rezultata po obračunskim razdobljima	44
Tablica 25. Amortizacija ŽCZŽ d.o.o. u razdoblju 2009.-2015. godine	54
Tablica 26. Dugoročna rezerviranja ŽCZŽ d.o.o.....	56
Tablica 27. Račun dobiti i gubitka 2010. godine –ispravak prema procjeni revizije	56



IZJAVA O AUTORSTVU I SUGLASNOT ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, **Šejla Štefičar** pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica diplomskog rada pod naslovom „UTJECAJ RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA NA POSLOVNI REZULTAT“ te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Studentica:

Šejla Štefičar

Šejla Štefičar

(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, **Šejla Štefičar** neopozivo izjavljujem da sam suglasna s javnom objavom diplomskog rada pod naslovom „UTJECAJ RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA NA POSLOVNI REZULTAT“ čija sam autorica.

Studentica:

Šejla Štefičar

Šejla Štefičar

(vlastoručni potpis)